

↑ **Ferdinand Eckert with his wife Berta Eckertová, née Preissigová (1875–1963) / Ferdinand Eckert s manželkou Bertou Eckertovou, roz. Preissigovou (1875–1963)**
Photograph by Karl Fischer, Moscow. / Fotografie, Karl Fischer, Moskva.
Family estate now in the possession of Nikola Eckertová, Zeleneč. / Rodinná pozůstalost, toho času v držení Nikoly Eckertové, Zeleneč.

Studies
EN +ΣEN
Musicalia 18/2026/1–2
DOI: 10.37520/muscz.2026.006

NIKOLA ECKERTOVÁ

Ferdinand Eckert (1865–1941): A Czech Musician in Russia and the Soviet Union. A Source Study (EN)

Nikola Eckertová
neckertova@gmail.com

Abstract: The study is based on research into the life and work of Ferdinand Eckert. The first part of the study briefly presents Eckert's life and professional career. It draws primarily on his structured autobiography, preserved at the Czech Museum of Music, and supplements it with other sources, including newspaper articles, materials from his family estate, and information published by Eckert's former pupils. More space is devoted to his work with European orchestras before his departure for Russia and to the motivations behind that decision. Particular emphasis is placed on Eckert's broad range of activities across several fields: French horn playing, pedagogy and composition, as well as conducting military bands and operetta orchestras. His most important engagements are discussed in this context. The second part of the study provides a detailed list and description of the sources identified to date relating to Ferdinand Eckert. Most of them are held in Russian archives and museums, while in the Czech lands they are found in the archives of the Prague Conservatoire and in the family estate of Eckert's brother, Adolf Eckert. Most of the remaining space is devoted to sources from the collections of the Czech Museum of Music, and in particular to his aforementioned autobiography.

Key words: Ferdinand Eckert; Russia; historical sources; French horn; operetta; commercial orchestras; composing; military band; Prague Conservatoire; Moscow Conservatoire

↑ **Ferdinand Eckert (1865–1941)**
Photograph by Moritz Ludwig Winter, Prague. / Fotografie, Moritz Ludwig Winter, Praha.
Family estate, now in the possession of Nikola Eckertová, Zeleneč. / Rodinná pozůstalost, toho času v držení Nikoly Eckertové, Zeleneč.

A brief biography

The name of the conductor, composer, and music pedagogue Ferdinand Eckert (1865–1941) is now virtually unknown to the Czech public. This is probably because he spent most of his career in Russia and the Soviet Union, and he has so far escaped more systematic scholarly attention. The discovery of Eckert's estate in 2023 and his family relationship with the author of this study were the main motivations for remedying this situation. Given the limited possibilities for source research due to the current political situation, the following text focuses on a brief biography of Ferdinand Eckert and on a summary and description of the sources relating to his life and work, based on the sources currently known and available.

Ferdinand Eckert was born in 1865 in Prague.[1] We have no details about his childhood. In 1876, he enrolled at the Prague Conservatoire to study instrumental performance, graduating in 1882 as a French horn and timpani player.[2] Thereafter, he worked in various orchestras around Europe as a principal horn player,[3] but usually only for a rather short period, often not exceeding two seasons. A large turnover of players was common in those days,[4] and his age certainly played a role (he was 17 years old when he graduated) as well as the fact that he had no family or other obligations. He probably also wanted to acquire as

1 Family estate of Ivana Pecharová (née Eckertová), now in the possession of Milan Eckert, Černošice / vol. 5, p. 139, 30 July 1898, Vinohrady Parish Register, Marriage Certificate No. 5294.

2 Copy of a diploma from the Prague Conservatoire dated 15 July 1882, authenticated by the Prague District Court and bearing a 50-kreuzer duty stamp. National Museum – Czech Museum of Music (hereinafter ČMH), G 822.

3 School notebook, 18 lined sheets of paper. On one side: "трудовой список" ("Employment History"). Curriculum vitae from his graduation from the Prague Conservatoire through 1936. On the other side, a list of compositions, opus numbers 149–215. In the middle are two pages with a list of sheet music, pp. 4–5 of the side with biographical information. ČMH, G 826.

4 FRÖHLICH, Regina: *Unternehmerorchester und ihre Reisen: Lebenswelt – Wirkungsorte – Kulturtransfer*. München: Allitera Verlag, 2021, pp. 230–231.

much personal and professional experience as possible. The sources document his employment in the orchestra of the Provisional Theatre (1882–1883),[5] the orchestra in Mariánské Lázně (Marienbad, summer seasons of 1883 and 1884),[6] and Hermann Mannsfeldt's orchestra in Dresden[7] (winter seasons of 1883–1885).[8] He also performed with them in the winter season of 1885–1886, when he was playing in Berlin with Benjamin Bilse's former orchestra,[9] which had been taken over by Hermann Mannsfeldt after Bilse's retirement.[10] Eckert spent the summer season of 1885 in Zürich's Tonhalle-Orchester. In the spring of 1886, he departed with an "Austrian symphony orchestra"[11] on a tour of Russia, where he settled permanently. Eckert's aforementioned engagements are confirmed by a document found in Radoslav Eckert's estate.[12] It is a carbon copy of a brief typescript biography of Ferdinand Eckert on a single A4 page. According to Milan Eckert,[13] the author was Radoslav Eckert, who wrote the biography after 1948 as documentation for his employer in the context of the regime change in Czechoslovakia.

According to available sources,[14] Eckert was a first-class French horn player and could boast outstanding technique in particular. The end of the 19th century saw the establishment of a large number of professional orchestras that still operate today. At the same time, the glory days of travelling orchestras of a commercial nature were on the wane. Orchestras at aristocratic and royal courts continued to operate as well.[15] The activities of commercial orchestras and their conductors are documented in the lands of the Austrian Empire and, later, Austria-Hungary

5 ŠRUT, Antonín: *Divadelní kalendář na rok 1882.* Praha: A. Šrut, 1882; ŠRUT, Antonín: *Divadelní kalendář na rok 1883.* Praha: A. Šrut, 1883.

6 Local-Nachrichten, *Marienbader Zeitung. Politisches Wochenblatt für alle Fragen und Interessen*, vol. 11, no. 24, 12 June 1884, p. 2.

7 Hermann Mannsfeldt (1833–1892) was a conductor, violinist, and composer who worked as a conductor in the German cities Chemnitz, Frankfurt am Main, Dresden, and Berlin. The orchestra he conducted in Dresden was the forerunner of what is now the Dresden Philharmonic.

8 Gewerbehaus. Sinfonie-Concert, *Dresdner Nachrichten. Tageblatt für Politik, Unterhaltung, Geschäftsverkehr, Börsenbericht, Fremdenliste,* vol. 29, no. 334, 29 Nov. 1884, p. 8.

9 Benjamin Bilse (1816–1902), a conductor, violinist, and composer, worked as a conductor in the German cities Liegnitz (now Legnica, Poland) and Berlin. After disputes between him and the players of his Berlin orchestra, in 1882 about 50 of the orchestra players split off and established an orchestra of their own, which initially called itself "Frühere Bilsesche Kapelle" (Bilse's Former Band). A year later, it took the name Berlin Philharmonic, which it uses to this day. Ferdinand Eckert played in the orchestra that Bilse reassembled after most of the players had left, then Hermann Mannsfeldt took that orchestra over in 1885.

10 HÄRTWIG, Dieter: *125 Jahre Dresdner Philharmonie: 1870–1995*. Altenburg: DZA-Verlag für Kultur und Wissenschaft, 1995, p. 26.

11 According to USOV, Anton Ivanovich: Главное – любовь к музыке, in: Мастера игры на духовых инструментах Московской консерватории, ed. Tatyana Alekseyevna Gaydamovich, Moscow: Музыка, 1979, p. 109. The orchestra in question has not yet been specifically identified.

12 Radoslav Eckert (1903–1987), nephew of Ferdinand Eckert; the document is now in the possession of Milan Eckert, Černošice.

13 Son of Radoslav Eckert, born in 1944.

14 USOV: Главное – любовь к музыке, op. cit., p. 110. BOLOTIN, Sergei Vasilyevich: *Биографический словарь музыкантов-исполнителей на духовых инструментах*. Leningrad: Музыка, 1969, p. 187.

15 FRÖHLICH, *Unternehmerorchester Und Ihre Reisen*, op. cit., p. 238.

(e.g. Johann Strauss Jnr[16] in Vienna or Josef Labitzky[17] in Karlovy Vary), in France (e.g. Jean-Baptiste Arban),[18] and in German territory (mainly in Berlin, Hamburg, and Dresden).[19] This kind of orchestra developed alongside the flourishing of railways from around 1830. These ensembles were not dependent on state or private funding and were run by entrepreneurial conductors as independent businesses. The conductor was simultaneously in charge of programming, management, and booking concerts. These orchestras usually had a permanent home over the winter season where they gave concerts regularly, then over the summer they toured other cities and countries using railway transportation. Their repertoire successfully combined the symphonic works of contemporary composers with popular dance music and marches, often composed by the conductors themselves.[20]

Eckert's biography shows that he did not have a problem with finding work. His frequent changes from one orchestra to another are more indicative of a youthful desire for adventure than of an inability to hold his own in an orchestra. Although Eckert was entrusted with solo parts in orchestras,[21] his earnings were by no means spectacular.[22] During or at the end of tours, players sometimes stayed behind rather than returning to their homeland if a good employment opportunity presented itself.[23] The circumstances under which Ferdinand Eckert remained in Russia are unknown. A European-style musical scene was only beginning to emerge in Russia, and most musical fields entirely lacked first-class players with a local background. The makeup of the teaching staff at the Moscow Conservatoire also confirms this situation. The piano department was an exception, but for the sake of prestige, even that department had foreigners alongside Russian teachers. For example, some of the leading professors were the Czech violinist Ferdinand Laub,[24] who was later joined by his compatriot Jan Hřímalý,[25] the German cellist Wilhelm

16 Johann Strauss Jnr (1825–1899).

17 Josef Labitzky (1802–1881) was a Czech conductor. In 1835 he became the Kapellmeister of the spa orchestra in Karlovy Vary, with which he went on tour to Berlin, Vienna, Warsaw, and London. He was the first Kapellmeister to guest conduct in Pavlovsk in the service of Russia's Tsarkoselskaya Railway Company.

18 Jean-Baptiste Arban (1825–1889), a prominent French trumpet and cornet player and teacher at the Paris Conservatoire, also worked as a conductor, appearing from 1886 for three seasons with his own French orchestra in Saint Petersburg.

19 FRÖHLICH, *Unternehmerorchester und ihre Reisen*, op. cit., pp. 242–257.

20 Ibid., pp. 10–11.

21 Local-Nachrichten, op. cit., p. 2; Gewerbehaus. Sinfonie-Concert, op. cit., p. 8.

22 FRÖHLICH, *Unternehmerorchester und ihre Reisen*, op. cit., pp. 59–60.

23 For example, in 1848 on a tour of the USA by Joseph Gung'l and his orchestra, a large number of the players split off from the group because of disputes. Those players continued to give concerts without Gung'l and did not return to Europe with him. They found that they could earn more money alone, and contracts signed in Europe were not legally enforceable in the USA. Gung'l was therefore forced to hire other musicians to fulfil his planned concert engagements. FRÖHLICH, *Unternehmerorchester und ihre Reisen*, op. cit., pp. 143–144.

24 Ferdinand Laub (1832–1875), an important Czech violinist, was from 1866 a professor of violin and head of the violin department at the Moscow Conservatoire.

25 Jan Hřímalý (1844–1915), a Czech violinist, was from 1869 a professor of violin at the Moscow Conservatoire, and he took over as head of the violin department after Ferdinand Laub's death.

Fitzenhagen,[26] and the Italian singer Giacomo Galvani,[27] as well as the German pianist Karl Klindworth,[28] who had been working in London before his engagement at the Moscow Conservatoire. The professor of piano Nikolai Dmitriyevich Kashkin[29] recalled that the professors spoke German and French at the meetings, and Nikolai Rubinstein,[30] the first director of the Moscow Conservatoire, assumed the role of interpreter.[31] For an outstanding musician like Eckert, potential jobs were probably more lucrative in Russia in those days than the positions available in Czech or German orchestras. He also faced less competition there, naturally.

After arriving in Russia, Ferdinand Eckert spent some time in Saint Petersburg in various engagements, including as the conductor of the orchestra of the Mikhailovsky Theatre.[32] In 1887, he departed for Ashkhabad (now Ashgabat, Turkmenistan), where he took up a position as military bandmaster of the First Rifle Regiment. He spent five years there before settling permanently in Moscow, where he became the principal horn in Vojtěch Hlaváč's symphony orchestra.[33] In Moscow, Eckert also continued working as a military bandmaster for the First Don Cossack Regiment, serving until 1914. A breakthrough in his career arrived in 1894, when he became principal horn at the Bolshoi Theatre.

In Moscow, Eckert also worked as a teacher, first at the Moscow Philharmonic Society Music and Drama School (1897–1903),[34] then at the conservatoire, where he taught until his death in 1941.[35] His teaching career was highly productive: "*He was one of the founders of the Russian school of horn playing and trained a whole generation of first-class horn players who went on to perform in the finest orchestras throughout the country and to serve as university professors. Among his pupils were A. Andrushkevich, S. Leonov, V. Polekh, M. Tretyakov, K. Tsukkerman, V. Shvarts, V. Shuvalov, A. and S. Yankelevich, and others.*"[36] Besides training horn soloists, he also contributed to the establishment of a military band conducting programme at the conservatoire, where he led an ensemble composed of his pupils. For pedagogical purposes, he wrote numerous original works for French horn and

26 Wilhelm Fitzenhagen (1848–1890), a German cellist, was a professor at the Moscow Conservatoire from 1870.
27 Giacomo Galvani (1825–1889) was an Italian singer (tenor). After his active singing career ended, he devoted himself to teaching in Vienna and at the Moscow Conservatoire (1869–1887).
28 Karl Klindworth (1830–1916), originally a violinist and conductor, later became a piano virtuoso (a pupil of Franz Liszt). In 1868 he accepted an invitation from Nikolai Grigoryevich Rubinstein to lead the piano course at the Moscow Conservatoire.
29 Nikolai Dmitriyevich Kashkin (1839–1920).
30 Nikolai Grigoryevich Rubinstein (1835–1881).
31 KELDYSH, Yuri Vsevolodovich: *100 лет Московской консерватории. 1866–1966: Краткий исторический очерк.* Moscow: Музыка, 1966, pp. 21–22.
32 School notebook, op. cit. in footnote no. 3.
33 USOV: Главное – любовь к музыке, op. cit., p. 110. Vojtěch Hlaváč (1849–1911) was a Czech organist, composer and conductor who spent most of his life working in Russia, where he helped promote Czech music.
34 School notebook, op. cit. in footnote no. 3.
35 USOV: Главное – любовь к музыке, op. cit., p. 111.
36 BOLOTIN, Sergei Vasilyevich: *Биографический словарь музыкантов-исполнителей на духовых инструментах*. Leningrad: Музыка, 1969, p. 188.

various ensemble combinations, and he was also the author of numerous transcriptions.[37]

Eckert also worked as a conductor and an operetta composer.[38] His most important engagement was the post of chief conductor of the Moscow Operetta Theatre, which he held from 1922 to 1934. During that time he composed, among other things, three comic operas and eight operettas.[39] He also regularly composed music for spoken dramas, which was routine practice for operetta conductors at the time.[40]

Ferdinand Eckert managed to maintain his career in Russia and his position at the Moscow Conservatoire even after the October Revolution, which was by no means commonplace. He was evidently among those who adapted their attitudes to the new regime, as is also confirmed by a recollection by his pupil Anton Ivanovich Usov:[41] "*Although he belonged to the older generation, whose philosophy of life had been shaped long before the October Revolution, Eckert surprisingly readily accepted some of the new ideas* […] *he recommended that his pupils join* [the Soviet youth organisation] *Komsomol.*"[42] His works also include ideologically engaged themes, such as the song *Hurrah for the Stakhanovites!* and the *Cantata for the Twentieth Anniversary of the Great October Socialist Revolution*.[43]

We know from Eckert's autobiography[44] that he received numerous honours towards the end of his life. Already in 1931, he had been named a Merited Artist, and in 1936 he received a Certificate of Commendation for his outstanding work in organising an orchestra. In 1938 he received an award for active social work; a copy of the decoration is kept at the Czech Museum of Music. Although he no longer played the French horn himself,[45] he was still teaching and was active in that field until his death in 1941. He is buried at the Vvedenskoye Cemetery in Moscow.[46]

37 USOV: Главное – любовь к музыке, op. cit., p. 117.

38 This combination of professional musical careers was usual in those days. Examples among famous operetta composers include Franz von Suppé (1819–1895), who was the Kapellmeister of Vienna's Theater in der Josefstadt, and Karl Millöcker (1842–1899), who was employed as a conductor in Graz. Lesser-known examples include Ivan von Zajc (1826–1914), conductor at Vienna's Carltheater, and Louis Varney (1844–1908), a former conductor at the theatre Bouffes-Parisiens. Czech examples include Emilián Starý (1876–1934), who worked successively for Ladislav Chmelenský's theatre company, at the Lacina in Brno, and for the longest period at the Aréna in Smíchov (from 1907), and Rudolf Piskáček (1884–1940), who worked at the Pištěk Theatre (also from 1907) and afterwards at the Municipal Theatre in Vinohrady (1908–1918).

39 BOLOTIN, *Биографический словарь музыкантов*, op. cit., p. 188. The numbers of operas and operettas differ slightly in various sources depending upon the genre classification used by the author of the biography or encyclopaedia entry for individual works as operas or operettas.

40 KELLER, Otto: *Die Operette in ihrer geschichtlichen Entwicklung: Musik – Libretto – Darstellung*. Leipzig: Stein, 1926, p. 222.

41 Anton Ivanovich Usov (1895–1981) was a Russian player of the French horn and a pupil of Ferdinand Eckert.

42 USOV, Главное – любовь к музыке, op. cit., p. 117.

43 School notebook, op. cit. in footnote no. 3.

44 Ibid.

45 According to Ivan Orisek, husband of Olga Orisek, née Dědinová (*1936), granddaughter of Adolf Eckert, daughter of Nina Dědinová, née Eckertová, both now living in the USA.

46 YANKELEVICH, Arseny Alexandrovich: *Воспоминания о Ф. Ф. Эккерте*, in: *Воспоминания о Московской консерватории*, eds. Alekseyeva, Ye. N. and Pribegina, Galina Alekseyevna, Moscow: Музыка, 1966, p. 374.

Sources on the life and works of Ferdinand Eckert

The following paragraphs summarise the source base according to the location of the sources and the institutions holding them. The sources held by institutions in Russia, the archive of the Prague Conservatoire, the family estate, and the Czech Museum of Music are described in detail to the extent that is possible in individual cases.

a) Russia

Most of the sources related to Ferdinand Eckert and his professional career are found in Russia, where he spent most of his life and musical career. He died childless, and most of his estate is kept in Russian archives. Studying this material is not feasible at this time. While information is accessible online, this availability is, regrettably, highly fluid. Consequently, I am providing information and references to the extent permitted by current circumstances.

I have at my disposal the electronic document *Guide to the Collections of Manuscript Materials of the M. I. Glinka All-Russian Museum Association of Musical Culture*[47] (now the Russian National Museum of Music, Российский национальный музей музыки), downloaded from the museum's website at the time. The museum's Collection 92 is devoted in its entirety to Ferdinand Eckert, and it contains the following documents: 134 musical manuscripts, mostly of Eckert's own compositions, 24 literary manuscripts (librettos, articles etc.), 3 letters, 131 miscellaneous documents including e.g. rehearsal schedules for his pupils at the conservatoire, 40 items of printed material (sheet music presented to Eckert, reviews of his works), 225 programmes and posters for concerts involving Eckert, his pupils, or his works, 25 photographs, and 3 commemorative objects.[48] Although it is not possible to consult the archive directly at this time, the list above gives an idea of the extent of Ferdinand Eckert's oeuvre and of his importance.[49]

Unfortunately, the link to this guide is no longer active, as the Russian National Museum of Music now has a new website, where 14 digitised items relating to Ferdinand Eckert are available, including photographs, programmes, and copies

47 Путеводитель по фондам рукописных материалов ВМОМК им. М.И.ГЛИНКИ (Всероссийское музейное объединение музыкальной культуры имени М. И. Глинки), Mikhail Ivanovich Glinka (1804–1857).

48 Ibid., Collection 92.

49 For comparison, the size of the Ferdinand Eckert collection is similar to that of Collection 88, which is devoted to Pyotr Ilyich Tchaikovsky. Collection 88 contains approximately twice as many musical manuscripts (256), while Collection 92 contains a large number (225) of programmes and posters relating to the concert activities of Ferdinand Eckert and his pupils. By contrast, Collection 18, devoted to Sergei Vasilyevich Rachmaninoff, contains a total of 3,603 items, approximately six times as many as each of Collections 88 and 92 combined, while the number of musical manuscripts is slightly lower than in Collection 88 (215).

of the first pages of sheet music.[50] These documents form part of other collections, and in the current structure of the website, Eckert's collection cannot be located separately. It is possible that this reflects a restructuring of the system or ongoing digitisation, in which Collection 92 relating to Eckert has not yet been processed.

At the Russian State Archive of Literature and Art,[51] in Collections Nos. 659, 675, and 2,452, there are three files devoted specifically to Ferdinand Eckert. One file contains 130 sheets of material from the years 1895–1916, the second file contains 23 sheets from 1917–1929, and the third file contains 7 sheets from 1933–1941. Unfortunately, there is a lack of a detailed description of what kind of materials are involved, and the materials at the archive can be studied only in person on site. Besides those files, there are also several other documents concerning Eckert kept in different collections: Eckert's arrangement of the *Armenian Rhapsody*, Op. 84, by Mikhail Mikhailovich Ippolitov-Ivanov[52] for military band in Collection No. 653, the article *The F. F. Eckert Jubilee* in an incomplete issue of a journal from 1937 in Collection No. 654, a composition by Eckert in an anthology of romances dedicated to Leonid Vitalyevich Sobinov[53] in Collection No. 864, a copy of Eckert's appointment as a Merited Artist in Collection No. 962, three letters in Collections Nos. 1,900, 2,430, and 2,616 (letter to Grigory Markovich Yaron),[54] and two photographs in Collection No. 2,620.[55]

It is not yet clear whether there are any documents concerning Ferdinand Eckert at the Museum of the Moscow Conservatoire,[56] which has been organising the conservatoire's archive into individual collections since 2013. Guides are being published successively, each covering four to five collections, as the quantity of processed materials increases. Each successive guide expands the list of conservatoire professors whose collections are included. The last so far, no. 12, was issued in 2025 and contains detailed listings for Collections 46–50. At the end of each guide, there is a list of already processed and planned collections based on

50 Russian National Museum of Music, 2024: Ekkert [online], retrieved from https://music-museum-iss.kamiscloud.ru/cross-search?query=%D1%8D%D0%BA%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%82 [accessed on 21 Jun. 2026].

51 RGALI = Rossiyskiy Gosudarstvennyy Arkhiv Literatury i Iskusstva (Российский государственный архив литературы и искусства)

52 Mikhail Mikhailovich Ippolitov-Ivanov (1859–1935) was the director (1905–1918) and rector (1919–1922) of the Moscow Conservatoire.

53 Leonid Vitalyevich Sobinov (1872–1934) was a Russian opera singer (tenor) who sang at the Kharkov Opera and elsewhere.

54 Grigory Markovich Yaron (1893–1963) was a Russian operetta performer who worked from 1927 at the Moscow Operetta Theatre, where Ferdinand Eckert conducted.

55 RGALI: Ekkert, retrieved from https://www.rgali.ru/storage-unit/search?fundNumber=&opisNumber=&literalOpis=&storageUnitNumber=&literalDeal=&fondName=%D1%8D%D0%BA%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%82&personaName=%D1%8D%D0%BA%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%82&organizationName=%D1%8D%D0%BA%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%82&yearDocumentFrom=&yearDocumentTo=&simpleSearch=true&personId=&fondType= [accessed on 21 Jun. 2026].

56 Museum of N. G. Rubinstein (Музей имени Н. Г. Рубинштейна).

assigned numbers. In the last guide, the highest number so far is 85.[57] Eckert's name does not appear on the list, but it is possible that it will appear in one of the forthcoming guides.

b) Archive of the Prague Conservatoire

In the archive of the Prague Conservatoire, Ferdinand Eckert appears in several kinds of documents. Firstly, there are the annual reports with lists of students for individual school years, where Eckert appears from 1879 to 1882, for his last three years of study at the conservatoire. In his year of graduation, his name is marked with an asterisk, meaning that he was an outstanding student who received an excellent mark in his examination. The annual report also states that he studied French horn under Professor Julius Behr[58] and timpani under Professor Filip Bláha.[59] Professor Bláha also taught trumpet and flugelhorn.[60]

Also found there are programmes for graduation concerts, each with the text in Czech on one side and in German on the other, in several copies. The final concert examinations were held from Monday, 10 July, to Saturday, 15 July 1882. The first two concerts, featuring students in their final year of instrumental studies, took place at Prague's Žofín Palace; the remaining concerts, featuring third-year instrumentalists and singers, were held in the hall of the Prague Conservatoire.[61] Ferdinand Eckert performed at the second concert, which was accompanied by an orchestra, at the Žofín Palace on Tuesday, 11 July. The work he performed for his graduation examination was Robert Schumann's *Konzertstück*, Op. 86, for four French horns,[62] which he played with his colleagues Julian Oppolzer, Josef Lang, and Karl Buchbinder.[63] Eckert also appears on a list of pupils in a handwritten report on the admission examination for a fourth year of study at the conservatoire

57 Museum of N. G. Rubinstein: Путеводитель по фондам Музея имени Н. Г. Рубинштейна. Вып. 1–12, retrieved from https://www.mosconsv.ru/ru/groups/120423 [accessed on 21 Jun. 2026].

58 Julius Behr (1837–1896), a French horn player and teacher, was a professor at the Prague Conservatoire from 1875 to 1896.

59 Filip Bláha (1841–1911), a trumpet player, timpanist, composer, and teacher, taught trumpet and flugelhorn at the Prague Conservatoire from 1868, timpani from 1873, and piano from 1889.

60 *Jahres Bericht des Conservatoriums für Musik zu Prag für das Schuljahr 1879–1880*. Praha: vl. vydání, 1880; *Jahres Bericht des Conservatoriums für Musik zu Prag für das Schuljahr 1880–1881*. Praha: vl. vydání, 1881; *Jahres Bericht des Conservatoriums für Musik zu Prag für das Schuljahr 1881–1882*. Praha: vl. vydání, 1882.

61 Programme for the public annual final examinations of students from both the instrumental and vocal departments of the Prague Conservatoire in the 1882 school year. Library of the Prague Conservatoire, 1882, no signature.

62 Robert Schumann (1810–1856).

63 Programme for the second public final examination of students of the Instrumental Department at the Prague Conservatoire on Tuesday, 11 July 1882 at 9 a.m. in the hall on Žofín Island. Library of the Prague Conservatoire, 1882, no signature.

from September 1879. His name is marked with an asterisk here as well, probably again meaning that he performed exceptionally well at the examination.[64]

There are also some handwritten letters concerning Eckert. The first is a report from the administration of the conservatoire in the 1878 school year, which concerns a request for a deadline extension for payment of a deposit for a borrowed musical instrument.[65]

The last type of documents in the archive of the Prague Conservatoire is sheet music. This involves printed copies of Eckert's two concertos for French horn in a piano reduction—the First Horn Concerto in F minor in an edition published by P. Jürgenson[66] has been preserved with a handwritten dedication that reads: "*To Prof. Janoušek*[67] *as a memento from his colleague Ferd. Eckert, Moscow, 9 Jan. 1913*".[68] The Second Horn Concerto in A minor was published by Universal Edition. Both the solo part and the piano accompaniment bear handwritten comments showing that someone must at least have studied the concerto, if not performed it. There are also manuscript parts for Eckert's sextet for six French horns titled *Nächtlicher Gruß* (Nocturnal Greeting), which is something of a rarity because it dates from the period before Eckert's departure for Russia. It is dated 5 June 1885 in Zürich. The dating accords with Eckert's autobiography, which confirms that he was working in Zürich at the time. The manuscript is part of a bundle of horn sextets by various composers.[69]

c) Family Estate

Ferdinand Eckert stayed in contact with his family in Prague. He often spent the summer in Karlovy Vary (Karlsbad), but he also made trips to Prague, where he

64 Library of the Prague Conservatoire, Protokol, 1879/8.

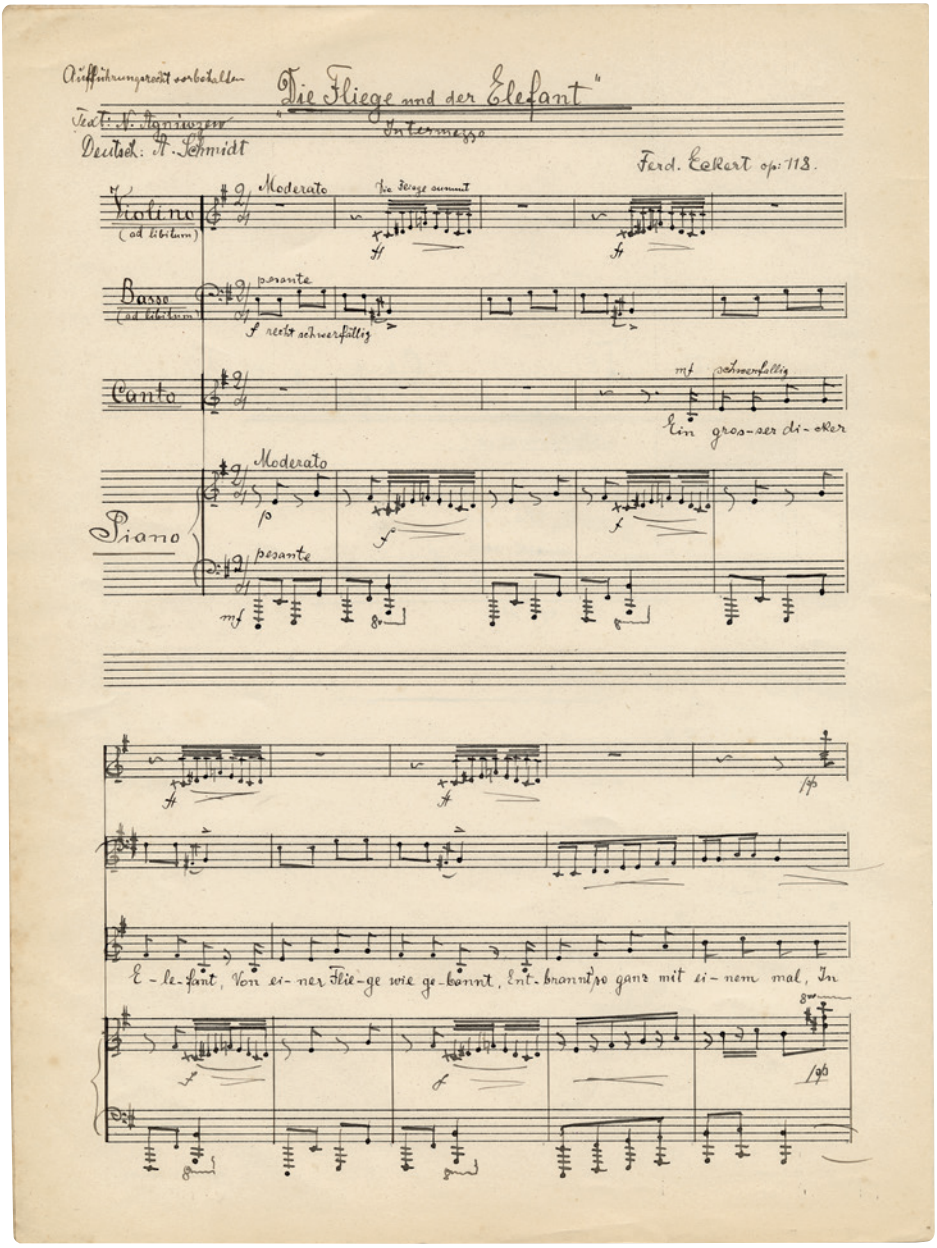
65 The pupils were provided with instruments free of charge, but because of the instruments' value, they were required to pay a deposit of 60 gulden. The report names the pupils required to pay the deposit. Three of the pupils did not pay the deposit by the deadline, including Ferdinand Eckert. The parents of these three pupils requested extensions of the deadline; Ferdinand Eckert's father requested an extension until 1 July of that year. The second sheet contains a further addendum to the previous report, stating that Ferdinand Eckert had paid the prescribed deposit of 60 gulden, as confirmed by the bursar. The printed deposit receipt bears the date 28 September 1878. The last document confirms that the deposit was returned to Ferdinand Eckert upon completion of his studies (15 July 1882). I would like to thank J. Hoffmannová for transcribing and translating the texts of the documents.

66 A Russian music publisher, established in 1861.

67 Antonín Janoušek (1858–1936) was a horn player and teacher who studied at the Prague Conservatoire from 1871 to 1876 under Julius Behr. In 1896, after Behr's death, he became a professor there.

68 "*Panu prof. Janouškovi v upomínku od kolegy Ferd. Eckert, Moskva 9/1 1913*". Horn Concerto in F minor with orchestral or piano accompaniment by Ferdinand Eckert. Library of the Prague Conservatoire, 3D 26652, p. 1.

69 Manuscript volume of sextets by various composers for six French horns. Library of the Prague Conservatoire, 8966, I–VI, pp. 1–6.

↑ **Ferdinand Eckert: *Die Fliege und der Elefant* op. 118**
Autograph, first page. / Autograf, první strana.
Family estate, now in the possession of Nikola Eckertová, Zeleneč. / Rodinná pozůstalost, toho času v držení Nikoly Eckertové, Zeleneč.

lived in Spořilov[70] in the house of his sister-in-law Milada Eckertová, née Preissigová, the widow of his brother Adolf. According to the dates on photographs of Ferdinand Eckert with relatives in Prague and of preserved empty envelopes addressed from Spořilov to Karlovy Vary, such visits took place in 1925, 1933, and 1934. On one of the visits, Ferdinand Eckert probably brought scores of compositions, printed and in manuscript, to Prague, where they have been kept to this day. Also preserved there is a telegram addressed to Eckert in Spořilov dated 13 August 1934 from STAGMA (Staatlich genehmigte Gesellschaft zur Verwertung musikalischer Urheberrechte).[71] It states that the company would send an application form for registering his compositions for copyright; scores would be requested as needed. The company also pointed out that it was no longer involved with the distribution of registered compositions.[72] The date on the envelope suggests it was not sent to Karlovy Vary until 30 August 1934, so Eckert probably first visited relatives in Spořilov that year and only departed for Karlovy Vary afterwards.

It is possible that Ferdinand Eckert wanted to publish his compositions here or in Germany. The operetta scores are neatly written out in fair copies, while the songs in manuscript are provided with a German version of the text. The songs, both manuscript and printed, bear numbers written in pencil on their title pages, indicating either that they were arranged into some kind of cycle for possible publication or that they were numbered for the purpose of copyright registration.

Here is the list of compositions as numbered:

1. *Умирающие розы*, Op. 105 (*Dying Roses*, piano)
2. *Я жду*, Op. 103 (*I Am Waiting*, piano)
3. *Улетевшие мечты*, Op. 104 (*Fled Dreams*, piano)
4. *Кудесник*, Op. 114 (*The Magician*, alto, piano)
5. *Я больше тебя не люблю!*, Op. 141 (*I No Longer Love You!*, soprano, piano)
6. *Прервана песнь, смяты цветы*, Op. 109 (*The Song Is Broken, the Flowers Are Crushed*, alto, piano)
7. *Это было в предместьи Гренады*, Op. 120 (*It Happened in a Suburb of Granada*, alto, piano)
8. *Фаншетта*, Op. 126 (*Fanchette*, alto, piano)
9. *Ласкай, ревнуй, убей, люби меня!*, Op. 142 (*Caress Me, Be Jealous, Kill Me, Love Me!*, soprano, piano)

70 Present-day address: 942 Jihovýchodní VIII, from 1930; his previous address was in a flat on Štěpánská Street.

71 The organisation has been administering musicians' copyrights since 1933. In 1947, the name was changed to GEMA (which still exists). ZEDNIK, Stefan: Im Kampf um das Urheberrecht [online], retrieved from https://www.deutschlandfunkkultur.de/im-kampf-um-das-urheberrecht-102.html [accessed on 12 May 2026].

72 Telegram, sender: STAGMA, addressee: Prof. Ferdinand Eckert, one sheet of paper, typewritten on one side, application number 5996. Family estate left by Ferdinand Eckert, now in the possession of Nikola Eckertová, Zeleneč.

10. *Батальон смерти* (*Death Battalion*, march – piano)
11. *Баллада о застенчивом герцоге и не менее застенчивой Санту́ччe*, Op. 115 (*Ballad of the Shy Duke and the No Less Shy Santuccia*, alto, piano)
12. *Песенка дома цирка* (*Song of the Circus House*)
13. *Обыкновенная история*, Op. 130 (*An Ordinary Story*, alto, piano)
14. *Продавщица тубероз и орхидей*, Op. 138 (*The Tuberose and Orchid Seller*, soprano, piano)
15. *Мисс Дженни и негритёнок Бобби*, Op. 116 (*Miss Jenny and Little Negro Bobby*, duet, piano)
16. *Батальон Смерти*, Op. 113 (*Death Battalion*, march – military orchestra score, manuscript)
17. *Крокодил и Негритянка*, Op. 139 (*The Crocodile and the Negress*, alto, piano)
18. *Часы демимондёнки*, Op. 123 (*The Demimondaine's Clock*, staged song – piano)
19. *Муха и слон*, Op. 118 (*The Fly and the Elephant*, alto, piano)
20. *Я был не прав!*, Op. 107 (*I Was Wrong!*, higher voice, piano)
21. *Король Бубен*, Op. 111 (*King of Diamonds*, lower voice, piano)
22. *Песенка о трико*, Op. 124 (*Song about a Tricot*, lower voice, piano)
23. *Японская ваза*, Op. 117 (*The Japanese Vase*, lower voice, piano)
24. *Любовь и страсть*, Op. 137 (*Love and Passion*, higher voice, piano)
25. *Квартет фараонов*, Op. 119 (*The Pharaohs' Quartet*, incidental music – two voices, piano)
26. *Махорочка*, Op. 108 (*Makhorka*, bass, piano, manuscript)
27. *Пролог – Интермедия*, Op. 165 (*Prologue – Interlude*, recitation / incidental music, piano, manuscript)
28. *Принцесса Анна*, Op. 157 (*Princess Anna*, lower voice, piano, manuscript)
29. *Поэма о фиалках*, Op. 164 (*Poem of the Violets*, recitation / incidental music, voice, piano, manuscript)
30. *Песня о Буревестнике*, Op. 166 (*Song of the Stormy Petrel*, melodrama, piano, manuscript)

All of the operetta scores date from the early 20th century (from 1901 to 1911). They were usually performed at the Nikitsky Theatre, also called the International Theatre, in Moscow.[73] The reviews were generally favourable as far as the music was concerned, but weak librettos received criticism.[74] The operettas usually ran for one production and one season, but they did not last in the repertoire for

73 MOKUL'SKY, Stefan Stefanovich: EKKERT Ferdinand Ferdinandovich, in: Театральная энциклопедия, vol. 6 *Энциклопедии — словари — справочники*. Moscow: *Сов. энциклопедия*, 1961–1967. Vol. 6 of *Энциклопедии. Словари. Справочники*, p. 974.

74 For example, *Театр*, vol. 2, 1908, no. 277, p. 7; *Обозрение театров*, vol. 2, 1907, no. 70, p. 11, also available at https://electro.nekrasovka.ru/.

long. Eckert's estate in Spořilov contains five operettas, designated variously, some as comic operas or musical comedies. These are: *Liza Muromskaya* (*Young Lady-Peasant Girl*)[75] in a piano-vocal score, full score, and libretto, *The King of the Wet Nurses*[76] in a piano-vocal score and full score, *Victoria Luise* (*A Merry Journey*)[77] in two piano-vocal scores and a full score, three copies of the piano-vocal score of the comic opera *Frina* with manuscript orchestral parts and some printed arias in multiple copies, and the manuscript piano-vocal score of the operetta *Amor a Psyché* (Amor and Psyche) with texts in Russian and German, and one printed aria from that operetta and a German version of the libretto. This represents about half of Eckert's musical-dramatic works.

d) Czech Museum of Music

A further group of documents relating to F. Eckert is held at the Czech Museum of Music; the following documents are preserved there in the collection of non-musical manuscripts:
1) G 821: Confirmation of his appointment as a professor at the Moscow State Conservatoire on 23 September 1919.
2) G 822: Copy of the diploma from the Prague Conservatoire of Music dated 15 July 1882, authenticated by the Prague District Court and affixed with a 50-Kreuzer duty stamp.
3) G 823: Decree No. 73 of the Council of People's Commissars of the USSR dated 17 January 1931. Moscow. Kremlin. It confers upon F. F. Ekkert,[78] professor at the Moscow State Conservatoire, the title of Merited Artist.
4) G 824: Honorary commendation from the Works Committee of the Moscow State Conservatoire to F. Eckert for his active involvement in social activities.
5) G 825: *Jahres-Bericht des Conservatoriums der Musik zu Prag. Veröffentlicht am Schlusse des Schuljahres 1879 vom Direktor Joseph Krejčí.*
6) G 826: School notebook, 18 sheets of lined paper. On one side: "Employment History." Curriculum vitae from graduation from the Prague Conservatoire until 1936. On the reverse side, a list of compositions from Op. 149 to Op. 215. In the middle are two pages with a list of sheet music.

75 *Лиза Муромская* (*Барышня-крестьянка*).
76 *Король-Кормилец.*
77 *Виктория Луиза* (*Весёлое путешествие*).
78 In all Russian-language sources, Eckert's surname is always spelled "Ekkert". Here, the spelling reflects the transcription of Eckert's name on the Russian-language document.

G 821

This is a single sheet of paper in portrait orientation, with printed text in Cyrillic on one side and handwritten additions specifying the name and position. It bears the heading "Confirmation". The wording explicitly confirms Ferdinand Eckert as a professor at the Moscow Conservatoire. The document is not phrased as an "appointment", which would imply that he had not previously held a professorship. Eckert had been teaching at the Moscow Conservatoire since 1903; an entry in his biographical document reads: "*1 September 1903 – Moscow Conservatoire – professor of French horn and military instrumentation.*"[79] Other sources also state that he was a professor at the conservatoire from the beginning of his activity there, but the dates differ (Usov gives the year 1905,[80] The *Bolshoi Theatre of Russia in the Biographies of Musicians: An Encyclopaedic Dictionary* states 1904[81]). This does not, therefore, seem to involve an appointment to a new position. Given the year in which the certificate was issued (1919), it may be inferred that it confirms his status following the restructuring of the conservatoire under the new regime in the aftermath of the Bolshevik Revolution.

G 822

This handwritten copy of a Prague Conservatoire diploma is on a bifolio with writing beginning on the title page and is dated 5 September 1882. The original was issued on 15 July 1882, immediately after the final examination, as is stated in the programme preserved in the archive of the Prague Conservatoire. The diploma confirms that Ferdinand Eckert completed the six-year educational programme at the Instrumental School of the Prague Conservatoire between 1876 and 1882. He graduated at age 17. The document lists his subjects and grades: Eckert received an "excellent" grade in French horn and timpani playing, as well as in harmony, counterpoint, and French; "very good" in music history and religion; and "satisfactory" in literature. His overall grade was "excellent", and he was recommended as both a soloist and an orchestral player. The names of the responsible officials are also given: on one side, the director and commercial manager of the musical society, and on the other, the director of the conservatoire, Anton Bennewitz,[82] and Eckert's professor in his principal subject, Julius Behr.

79 School notebook, op. cit. in footnote no. 3.
80 USOV: Главное – любовь к музыке, op. cit., p. 111.
81 PARFENOVA, Irina Nikolayevna: EKKERT Ferdinand Ferdinandovich, in: Большой театр России в биографиях музыкантов: энциклопедический словарь. Moscow: Наука, 2018, p. 106.
82 Anton Bennewitz (1833–1926): director of the Prague Conservatoire from 1882 to 1901.

G 823

The third document is a small sheet of paper in landscape format, with printed Cyrillic text on one side and a handwritten signature. The word "copy" is clearly indicated on the document. The document concerns Decree No. 73 of the Council of People's Commissars of the USSR[83] in the arts sector, dated 17 January 1931, granting Ferdinand Eckert the title of Merited Artist. At the bottom of the document are the names of three commissars and the signature of the official certifying the accuracy of the copy.

G 824

Document no. G 824 consists of a single sheet of stiff, glossy paper in portrait format, with a decorative border, a colour image of the Soviet flag, and portraits of V. I. Lenin and J. V. Stalin at the top. About halfway down the page is a large inscription in gold lettering that reads "Certificate of Commendation". Below it is a pre-printed text supplemented with the name Ferdinand Eckert and the purpose of the certificate: active work for the benefit of society. The certificate was issued by the local committee of the Moscow State Conservatoire. At the bottom are the pre-printed titles and names of the committee members, with their handwritten signatures added. The certificate is numbered 52. In the lower left corner, it bears a stamp, below which the month and year of issue (November 1938) are handwritten.

G 825

The fifth document is an annual report of the Prague Conservatoire published at the end of the 1879 school year. That year, Ferdinand Eckert finished his third year at the conservatoire. It is a bound printed booklet of ten leaves, providing information on significant developments at the Prague Conservatoire over the preceding year. The text was written by the conservatoire's director at the time, Josef Krejčí,[84] and it contains the following information: I. A) Statistical data for the graduating class [Eckert's class],[85] B) The conservatoire's public musical and artistic activities over the past school year, C) The conservatoire's activities in teaching literature and music, D) Programmes for the end-of-year and final examinations, II. Statistics on the institution's students, III. Table with the grading scale

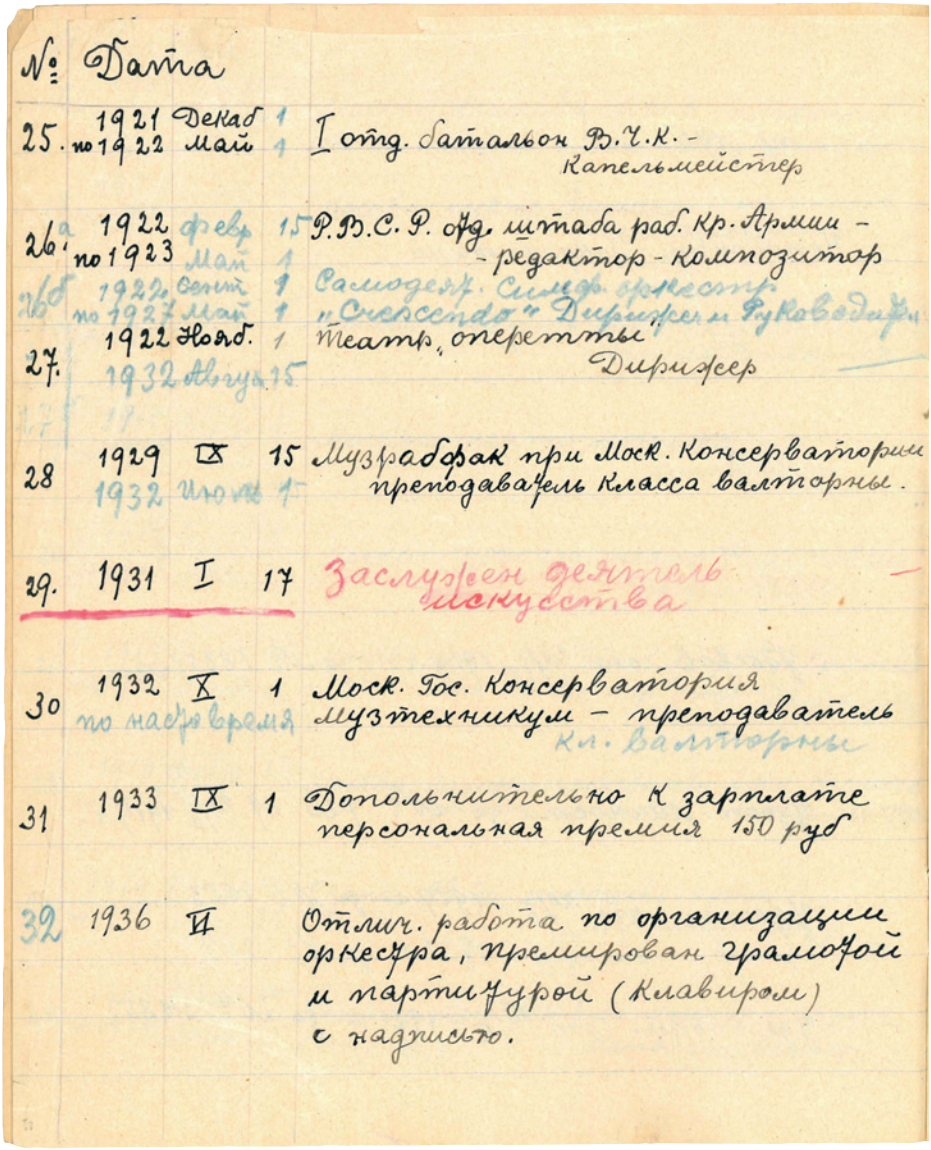
83 Russian Soviet Federative Socialist Republic.
84 Josef Krejčí (1822–1881): director of the Prague Conservatoire from 1865 to 1881.
85 Comment by Nikola Eckertová.

(best grade to worst: **E,** E, ad E ["E minus"], 1, ad 1 ["1 minus"], 2, 3), IV. Ranking of outstanding and excellent students, V. Information about the beginning of the next school year. The following section of the booklet contains the final grades of students in the third year of the lower and upper departments of the instrumental school and in the second (final) year of the lower and upper departments of the singing school. Page 16 gives Ferdinand Eckert's academic results, which could be described as slightly above average. He received a grade of "1" in most subjects; according to the seven-point grading scale, this grade falls exactly in the middle. He received the one-grade-lower mark, "ad 1", only in harmony, while he received the higher grade, "ad E", in his principal subject and for diligence. His highest grade, "E", was in conduct.

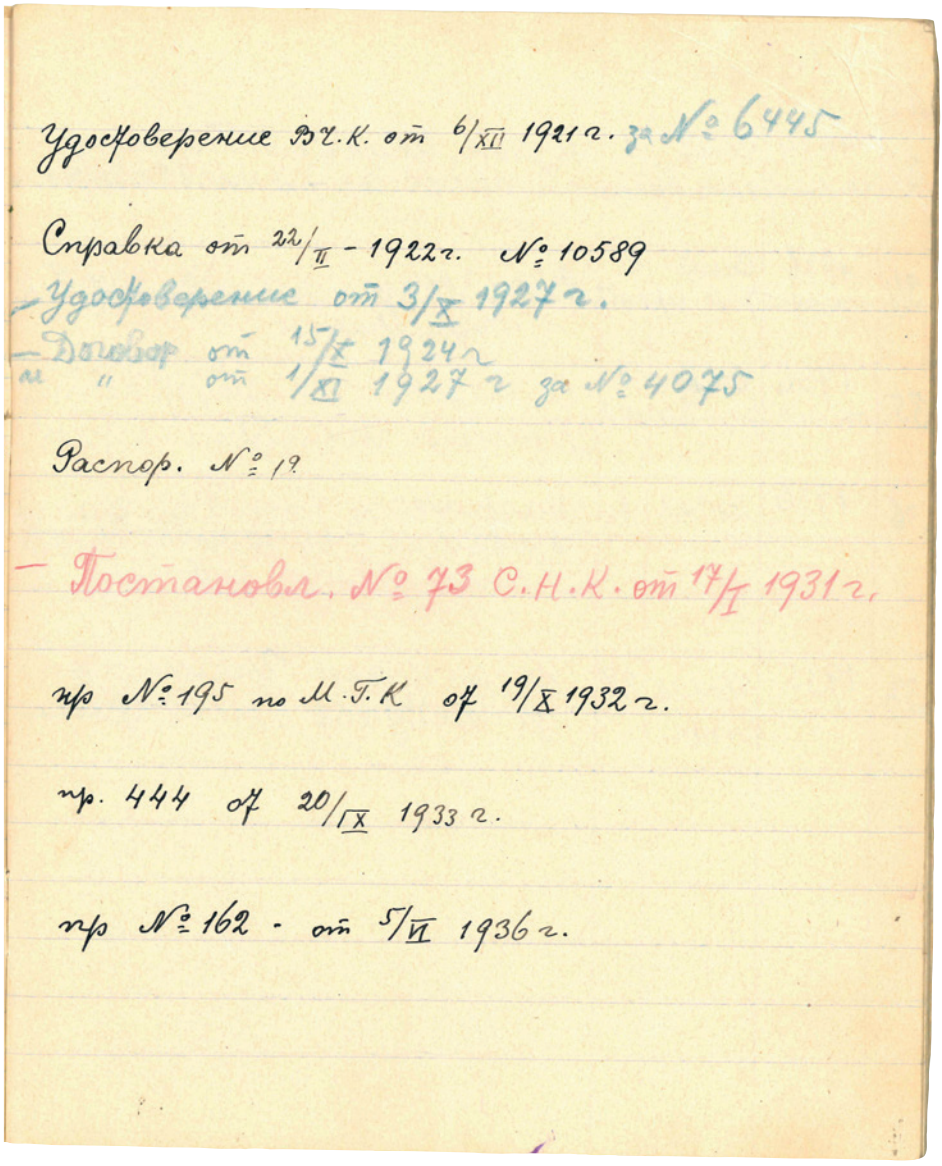
G 826

This is the most extensive and most important source. On the front part of the notebook, the title page bears a printed picture. Above it is the heading "Opus." Inside the notebook, on the first four pages and at the beginning of the fifth, the opus numbers 149–215 are listed on the left-hand side. They are separated by a vertical line from the composition titles on the right. Some numbers appear to be crossed off the list. In places, details have been added, or passages have been lightly crossed out. The next four pages (nos. 5–8) are less clear and are written in lighter coloured ink. Opus 215 is the first entry on page five, then under it is a list of compositions without opus numbers (marked "b. op.", possibly meaning "bez opusu", i.e. "without opus"). Most of the compositions listed on this page are crossed out. On the following sixth page are compositions that are not crossed out. Here, instead of opus numbers, there is merely a number for every fifth composition, beginning with 80, then 85, 90 etc. up to no. 128. From the second half of page 7 and on page 8, on the far left side, besides those numbers, opus numbers also appear haphazardly. For example, the song *Princessa Anna* is listed as number 120, and the number 157 also appears on the left. The song is also found in manuscript in the Spořilov estate under Opus No. 157. It is possible that Eckert was grouping certain compositions into a collection. He may also have created an alternative ordering of the opus numbers, but some compositions were published with their original opus numbers (for example, the song *U cirka*), which would seem to argue against this.

The next six pages are blank. After that, there are two and a half more pages with writing (pages 15–17), containing a list of various items of sheet music. The first eight lines list Ferdinand Eckert's own compositions, then the rest of the compositions are by other composers in arrangements by Eckert for various combinations of instruments with French horn. The composer of the original is always

↑→ **School notebook / Školní sešit**
From one side (in Russian): "Employment History". Curriculum vitae from graduation from the Prague Conservatoire through the year 1936. From the opposite end is a list of compositions, opus numbers 149–215, pp. 10–11 from the side with the list of works. / Z jedné strany: „Trudovoj spisok." Curriculum vitae od absolvování konzervatoře v Praze do roku 1936. Z druhé strany seznam skladeb op. 149–215, s. 10–11 ze životopisné strany.
ČMH, G 826.

Удостоверение Р.С.К. от 6/XII 1921 г. за № 6445
Справка от 22/II - 1922 г. № 10589
Удостоверение от 3/X 1927 г.
Договор от 15/X 1924 г
" " от 1/XI 1927 г за № 4075
Распор. № 19
Постановл. № 73 С.Н.К. от 17/I 1931 г.
пр № 195 по М.Г.К от 19/X 1932 г.
пр. 444 от 20/IX 1933 г.
пр № 162 - от 5/VI 1936 г.

given on the left in red ink. On the right side, there are three columns headed "*Klav., Gol., Part.*," which probably refer respectively to piano reductions, (instrumental) parts, and scores. Numbers are then entered in the resulting columns for each composition. It is therefore an unspecified list of musical materials, indicating whether a score, piano reduction, and instrumental parts are available for a given composition, and in how many copies. This information is particularly interesting in the case of Eckert's Second and Third Horn Concertos, where the numeral "1"

has been entered in every column except one: in the case of the Second Horn Concerto, there are no orchestral parts. A piano reduction of the Second Horn Concerto was published in print and is available not only in the archive of the Prague Conservatoire (see above), but also online with free access,[86] but in that instance without an orchestral score. If this is a list of the sheet music that Ferdinand Eckert had either at home or at the conservatoire, it is possible that the scores of the concertos have been preserved in the archives of the Moscow Conservatoire.

This may be some kind of preparation of a programme for a concert given by Ferdinand Eckert or his pupils. On page 16, there are five compositions with sequential numbers, and all are arranged for four French horns. These compositions are by Franz Schubert, Anton Rubinstein, Richard Wagner, Felix Mendelssohn, and Heinrich Marschner.[87] Most of the rest of the compositions are also arranged for four French horns, some are for solo horn and piano, and two compositions by Johannes Brahms[88] are arranged for soprano, alto, and two French horns.

A biography, structured in great detail, is written on the other, back side of the notebook. Printed on the back of the title page of the notebook is an article for the 200th anniversary of the Battle of Poltava (1909), to which the picture on the front is also related. On the first page inside the notebook is the title: "*Employment History*, *Ekkert Ferdinand Ferdinandovich*". Written on the same page from the back (upside down) are the words: "*French horn department – director Professor F. F. Eckert*". This heading is written in pencil. There is no mention in other sources of him having been the director of the French horn department; one finds only that he was responsible for the establishment of a military band conducting department at the Moscow Conservatoire.[89]

The following two-page spread provides a clear overview of the basic information about Ferdinand Eckert. On the left is a list of eight basic facts with comments to the right. The year 1927 and a signature appear at the very bottom. Although the list of engagements extends as far as 1936, he probably compiled it in 1927 and subsequently added to it, as suggested by the different colours of the handwriting at the end of the document. Among the information he provides about himself, he states, among other things, that he is Czech and is not a member of any political party.

Eckert's engagements are listed clearly on the following five two-page spreads, in chronological order wherever possible. There are 37 entries in total. The biography is presented in the form of a table. On the left-hand side of each two-page spread, there is an entry number, followed by the year and a description of the employ-

86 For example, see IMSLP Petrucci Music Library, *Eckert, Ferdinand*, retrieved from https://imslp.org/wiki/Category:Eckert%2C_Ferdinand [accessed on 11 Jun. 2026].

87 Franz Schubert (1797–1828), Anton Rubinstein (1829–1894), Richard Wagner (1813–1883), Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809–1847), Heinrich Marschner (1795–1861).

88 Johannes Brahms (1833–1897).

89 USOV: Главное – любовь к музыке, op. cit., p. 117.

ment. At the far right is a reference to the document that corroborates the information. There are also entries marked "*not corroborated by documentation*." These concern his engagements with the orchestra of the Provisional Theatre (1882), Pryanishnikov's opera company (1892–1893), the Moscow Philharmonic Society Music and Drama School (1897–1903), and the Zimin Theatre (1904–1914). Other entries are marked "*by verbal agreement*"; this applies to his engagement at the Mikhailovsky Theatre in St Petersburg (1886–1887), the beginning of his engagement in Ashgabat (1887), and his work with Vojtěch Hlaváč's orchestra (1892). Individual entries are headed with information such as the entry number and date and are separated by vertical lines. Unlike "*verbal agreement*," the designation "*not corroborated by documentation*" probably means that documentation, such as a contract, had once existed but had not survived.

For most of the earlier completed engagements, the dates are given in the form "from–to"; for the later engagements, starting with no. 27, "*1922–1932: Operetta Theatre – conductor*," the second date is either missing or was added later in blue pencil. The last five entries (33–37) are written only in blue pencil. For entry no. 32, the number is in blue pencil, but the rest of the entry is written in black ink like the previous entries. The year is 1936, and this probably refers to an official commendation: "*Excellent work in organising the orchestra, awarded a certificate and an inscribed score (piano-vocal score)*."

Between numbers 26 and 27, an entry designated as 26b is inserted; written in blue pencil, it concerns his tenure as conductor of the independent symphony orchestra Crescendo. Entry no. 29 on the granting of the title Merited Artist is written in red pencil, and the entry number and date are underlined in red. In some of the older entries, dates or other details have been corrected or added in a different colour.

According to the acquisition log for the collection of non-musical manuscripts at the Czech Museum of Music, all six documents were donated to the museum in 1956 by Kosta Eckert.[90] Kosta was the eldest son of Adolf Eckert,[91] Ferdinand Eckert's brother. After Adolf's death in 1916, Kosta helped his mother Milada Eckertová manage the family's affairs. It is therefore logical that family documents, including those concerning Ferdinand Eckert, were in his possession. The musical manuscripts found in the house in Spořilov were probably not brought to Prague by Ferdinand Eckert until after 1930. That year, Radoslav Eckert, Adolf Eckert's second son, bought the house and moved into it with his mother Milada. At that time, Kosta Eckert was no longer living with his mother, and the manuscripts remained in the possession of his brother Radoslav.[92] It is possible that Ferdi-

90 POŠTOLKA, Milan: *Inventář „G" archiválie rukopisné nehudební*. Typescript. Praha: Music Department of the National Museum, 1958.

91 Adolf Eckert (1867–1916).

92 Eyewitness account from my father Milan Eckert (∗1944), grandson of Adolf Eckert, son of Radoslav Eckert.

↑ **Ferdinand Eckert with his wife Berta Eckertová, née Preissigová (1875–1963) / Ferdinand Eckert s manželkou Bertou Eckertovou, roz. Preissigovou (1875–1963)**
Photograph, unknown author, 1933. / Fotografie, autor neznámý, 1933.
Family estate, now in the possession of Nikola Eckertová, Zeleneč. / Rodinná pozůstalost, toho času v držení Nikoly Eckertové, Zeleneč.

nand Eckert brought the works to Prague in connection with his efforts to register them with the German company STAGMA, established in 1933,[93] as was discussed above.

Of particular interest is the existence of document G 824, dated 1938. Ferdinand Eckert's visits are documented until 1934, and a photograph from that year also contains mention of a planned visit in 1935, but after that year, there is no more information of any kind about Eckert's visits to Bohemia. The latest year recorded in document G 826 is also later, namely 1936. It is not known how these two documents came into the possession of Kosta Eckert.[94] Either Ferdinand Eckert himself visited Prague after 1936 or after 1938, without the visit having been documented in the family estate, or he sent the two documents in question to his nephew by mail. It is also possible that Ferdinand's widow, Berta Eckertová, née Preissigová,[95] sent the documents to Kosta Eckert after her husband's death, although that is rather unlikely.

Ferdinand Eckert did not have any descendants. The family of his brother Adolf Eckert in Prague was in contact with him, as was described above. In 1961, Ferdinand's widow Berta Eckertová was visited in Moscow by her grandniece Olga Orisek (née Dědinová).[96] According to her account, Berta was living there in very modest circumstances. The large flat on Gazetny Lane, where she had originally been living together with her husband, had been divided and was shared by several families. Berta did not wish to speak at all about her deceased husband Ferdinand. That same year, Berta Eckertová came

93 ZEDNIK, *Im Kampf um das Urheberrecht*, op. cit.
94 Kosta Eckert (1901–1986).
95 Berta Eckertová (1875–1963).
96 Olga Orisek (*1936) is the granddaughter of Adolf Eckert, daughter of Nina Dědinová, née Eckertová, now living in the USA.

to Prague, where she met with her sister Milada Eckertová, née Preissigová,[97] the widow of Ferdinand's brother Adolf, who was also still alive at the time. Olga's mother Nina Dědinová[98] tried to arrange permanent residence for her in Prague, but without success, unfortunately. Milada died that year (1961) in Prague, and Berta died in Moscow two years later.[99]

Conclusion

Ferdinand Eckert has not previously been the subject of research in this country, and there are only a very few facts known about his life and works. This study presents basic information about his life and career while mapping the already known sources. The sources of greatest importance are from Russia, where Eckert spent most of his life, and where the main part of his career took place. The sources available in this country are more modest in volume, but all the more valuable at this time.

The sources at the Czech Museum of Music, amongst which his autobiography is of key importance, are indispensable for learning about Eckert's life. The care with which the autobiography was compiled provides a basic framework that can be supplemented by information from other sources and, together with the catalogue of his works, offers an insight into the scope of Eckert's compositional activity. It is written in his own hand in a notebook, but it is structured, and in it the author attempts to document his various places of employment chronologically. The purpose for which he wrote his autobiography is unclear. Information about his status and party affiliation, as well as the corroboration of his claims by other documents, would probably not appear in an autobiography written for private purposes. It is possible that Eckert was documenting his professional career at that time in order to receive some kind of retirement pension. Another possible explanation is that Eckert was trying to organise his biographical information and list of works in a clear and systematic form for later use by biographers and historians, as by that time he was already an established and successful musician. This would also be suggested by the milestone of his seventieth birthday in 1935 (the last entry dates from 1936).

The manner in which Eckert's biography and part of his oeuvre are documented suggests that he was a rather meticulous and systematic person. It would be interesting to see what kind of biography is preserved at the Russian National

97 Milada Eckertová (1874–1961).
98 Nina Eckertová (1907–1982).
99 Eyewitness account from my father Milan Eckert (∗1944), grandson of Adolf Eckert, who visited Berta with his father Radoslav at the time.

Museum of Music in Moscow.[100] The two documents may be similar, or the handwritten autobiography may have served as the basis for the document preserved in Moscow. This can only be established through further research, once it becomes possible to examine the documents in Moscow.

Even without access to sources at Russian institutions, there is considerable room for more research. The part of Eckert's oeuvre preserved in his estate, particularly his operettas and smaller vocal works (songs and melodramas), requires more detailed analysis. There are also many online sources concerning his work as an operetta conductor and composer. These include numerous articles published in periodicals of the period, as well as publications dealing with operetta, some of which are held at the National Library of the Czech Republic in Prague. Other areas that would merit more detailed study include the activities of Czech musicians in Russia more generally and Eckert's contribution to French horn pedagogy. The latter subject, however, would require the examination of sources held by Russian institutions, whose gradual digitisation offers some hope for the future. Perhaps the findings presented in this study can be supplemented with further information, making it possible to assess fully Ferdinand Eckert's significance as an artist representing his time.

100 Путеводитель, op. cit. in footnote no. 47.

Studie
CZ +ΣCZ

Musicalia 18/2026/1–2
DOI: 10.37520/muscz.2026.006

NIKOLA ECKERTOVÁ

Ferdinand Eckert (1865–1941): Český hudebník v Rusku a v Sovětském svazu. Pramenná studie (CZ)

Nikola Eckertová
neckertova@gmail.com

Abstrakt: Studie vychází z výzkumu života a díla Ferdinanda Eckerta. První část studie stručně představuje Eckertův život a profesní působení. Vychází zejména z jeho vlastního strukturovaného životopisu uloženého v Českém muzeu hudby a doplňuje jej dalšími zdroji – novinovými články, prameny z rodinné pozůstalosti a údaji, které publikovali Eckertovi bývalí žáci. Větší prostor je věnován jeho působení v evropských orchestrech před odchodem do Ruska a motivaci k tomuto rozhodnutí. Zdůrazněn je zejména Eckertův široký záběr napříč více obory: hra na lesní roh, pedagogická a skladatelská činnost a dirigování vojenských hudeb a operetních orchestrů. V této souvislosti jsou zmíněna jeho nejvýznamnější angažmá. Druhá část studie je podrobným výčtem a popisem dosud zjištěných pramenů vztahujících se k Ferdinandu Eckertovi. Nejvíce z nich je uchováno v ruských archivech a muzeích, v Čechách se jedná o archiv Pražské konzervatoře a rodinnou pozůstalost potomků Eckertova bratra Adolfa Eckerta. Největší prostor je pak věnován pramenům ze sbírek ČMH, zejména již zmíněnému vlastnímu životopisu.

Klíčová slova: Ferdinand Eckert; Rusko; historické prameny; lesní roh; opereta; podnikatelské orchestry; skladatelská činnost; vojenská hudba; pražská konzervatoř; moskevská konzervatoř

Ferdinand Eckert (1865–1941)
Photograph by Moritz Ludwig Winter, Prague. / Fotografie, Moritz Ludwig Winter, Praha.
Family estate, now in the possession of Nikola Eckertová, Zeleneč. / Rodinná pozůstalost, toho času v držení Nikoly Eckertové, Zeleneč.

Stručný životopis

Jméno dirigenta, skladatele a hudebního pedagoga Ferdinanda Eckerta (1865–1941) je dnes české veřejnosti prakticky neznámé. Důvodem je pravděpodobně fakt, že většinu své profesní kariéry prožil v Rusku a v Sovětském svazu a dosud unikal soustavnějšímu badatelskému zájmu. Objevení Eckertovy pozůstalosti v roce 2023 a příbuzenský vztah pojící jej k autorce této studie se staly hlavní motivací k napravení této skutečnosti. Vzhledem k omezeným možnostem pramenného výzkumu z důvodu aktuální politické situace se následující text zaměřuje na představení Ferdinanda Eckerta prostřednictvím jeho stručného životopisu a na shrnutí a popis pramenné základny k jeho životu a dílu na základě aktuálně známých a dostupných zdrojů.

Ferdinand Eckert se narodil v roce 1865 v Praze.[1] O jeho dětství nemáme bližší informace. V roce 1876 nastoupil na instrumentální školu pražské konzervatoře, kterou absolvoval v roce 1882 v oboru lesní roh a tympány.[2] Poté působil v různých evropských orchestrech jako sólový hornista,[3] většinou však jen kratší období nepřesahující obvykle dvě sezóny. Velká fluktuace hráčů byla tehdy běžná[4] a svou roli hrál jistě jeho věk (v roce absolutoria mu bylo 17 let) a rovněž fakt, že neměl rodinu ani jiné závazky. Pravděpodobně také toužil získat co nejvíce osobních i profesních zkušeností. Z pramenů lze doložit jeho působení v orchestru

1 Rodinná pozůstalost po Ivaně Pecharové (roz. Eckertové), toho času v držení Milana Eckerta, Černošice / svazek 5, s. 139, 30. 7. 1898, farní matrika Královské Vinohrady, Oddací list č. 5294.
2 Opis diplomu pražské hudební konzervatoře z 15. července 1882 ověřený okresním soudem pražským a opatřený kolkem 50 kr. Národní muzeum – České muzeum hudby (dále jen ČMH), G 822.
3 Školní sešit 18 listů linkovaných. Z jedné strany: „Trudovoj spisok.“ Curriculum vitae od absolvování konzervatoře v Praze do roku 1936. Z druhé strany seznam skladeb op. 149–215. Uprostřed dvě strany seznamu hudebnin, s. 4–5 z životopisné strany. ČMH, G 826.
4 FRÖHLICH, Regina: *Unternehmerorchester Und Ihre Reisen: Lebenswelt – Wirkungsorte – Kulturtransfer*. München: Allitera Verlag, 2021, s. 230–231.

Prozatímního divadla (1882–1883),[5] v orchestru v Mariánských Lázních (v letních sezónách 1883 a 1884)[6] a zároveň s drážďanským orchestrem Hermanna Mannsfeldta[7] (v zimních sezónách 1883–1885).[8] S ním spolupracoval i v zimní sezóně 1885–1886, kdy hrál v Berlíně s bývalým orchestrem Benjamina Bilseho,[9] který po jeho odchodu do důchodu převzal právě Hermann Mannsfeldt.[10] Letní sezónu 1885 strávil Eckert v Zürichu v orchestru Tonhalle. Na jaře roku 1886 odjel s „Rakouským symfonickým orchestrem"[11] na turné do Ruska, kde se trvaleji usadil. Zmíněná Eckertova angažmá potvrzuje dokument nalezený v pozůstalosti Radoslava Eckerta.[12] Jedná se o průpis strojopisu stručného životopisu Ferdinanda Eckerta na jedné straně formátu A4. Podle svědectví Milana Eckerta[13] je jeho autorem Radoslav Eckert, který životopis napsal po roce 1948 jako dokument pro svého zaměstnavatele v souvislosti se změnou režimu v Československu.

Podle dostupných zdrojů[14] byl Eckert prvotřídním hráčem na lesní roh a mohl se pyšnit zejména vynikající technikou. Na konci 19. století se zakládala celá řada profesionálních orchestrů, které působí dodnes, a zároveň doznívala sláva cestujících orchestrů podnikatelského charakteru. Nadále pokračovaly v činnosti orchestry při šlechtických a panovnických dvorech.[15] Působení podnikatelských orchestrů a jejich dirigentů je doloženo v zemích Rakouského císařství a později Rakouska-Uherska (např. Johann Strauss mladší[16] ve Vídni nebo Josef Labitzky[17]

5 ŠRUT, Antonín: *Divadelní kalendář na rok 1882.* Praha: A. Šrut, 1882; týž: *Divadelní kalendář na rok 1883.* Praha: A. Šrut, 1883.

6 Local-Nachrichten, *Marienbader Zeitung. Politisches Wochenblatt für alle Fragen und Interessen*, roč. 11, č. 24, 12. 6. 1884, s. 2.

7 Hermann Mannsfeldt (1833–1892): dirigent, houslista a skladatel, působil jako kapelník v německých městech Chemnitz, Frankfurt nad Mohanem, Drážďany, Berlín. Orchestr, který dirigoval v Drážďanech, byl předchůdcem dnešní Drážďanské filharmonie.

8 Gewerbehaus. Sinfonie-Concert, *Dresdner Nachrichten. Tageblatt für Politik, Unterhaltung, Geschäftsverkehr, Börsenbericht, Fremdenliste,* roč. 29, č. 334, 29. 11. 1884, s. 8.

9 Benjamin Bilse (1816–1902): dirigent, houslista a skladatel, působil jako kapelník v německých městech Liegnitz a Berlín. Po neshodách mezi ním a hráči jeho berlínského orchestru se v roce 1882 asi 50 hráčů orchestru oddělilo a založili vlastní orchestr, který nejdříve působil pod názvem Bývalá Bilseho kapela a o rok později pod názvem Berlínská filharmonie, pod kterým působí dodnes. Ferdinand Eckert působil v orchestru, který Bilse znovu sestavil po odchodu většiny hráčů a který v roce 1885 převzal Hermann Mannsfeldt.

10 HÄRTWIG, Dieter: *125 Jahre Dresdner Philharmonie: 1870–1995.* Altenburg: DZA-Verlag für Kultur und Wissenschaft, 1995, s. 26.

11 Dle USOV, Anton Ivanovič: Glavnoe – ljubov k muzyke, in: *Mastera igry na duchovych instrumentach Moskovskoj konservatorii,* ed. Tat'jana Aleksejevna Gajdamovič, Moskva: Muzyka, 1979, s. 109. Zatím se nepodařilo uvedený orchestr konkretizovat.

12 Radoslav Eckert (1903–1987), synovec Ferdinanda Eckerta, dokument toho času v držení Milana Eckerta, Černošice.

13 Syn Radoslava Eckerta, narozen 1944.

14 USOV, Glavnoe – ljubov k muzyke, op. cit., s. 110. BOLOTIN, Sergej Vasil'jevič: *Biografičeskij slovar' muzykantov-ispol'nitelej na duchovych instrumentach*. Leningrad: Muzyka, 1969, s. 187.

15 FRÖHLICH, *Unternehmerorchester Und Ihre Reisen*, op. cit., s. 238.

16 Johann Strauss mladší (1825–1899).

17 Josef Labitzki (1802–1881): český dirigent, v roce 1835 se stal kapelníkem lázeňského orchestru v Karlových Varech, se kterým podnikal cesty do Berlína, Vídně, Varšavy a Londýna, byl prvním kapelníkem, který hostoval jako dirigent v Pawlowsku ve službách Ruské železniční společnosti.

v Karlových Varech), ve Francii (např. Jean-Baptiste Arban)[18] a v německých zemích (zejména v Berlíně, Hamburku, Drážďanech).[19] Tento typ orchestru se rozvinul spolu s rozmachem železnice zhruba od roku 1830. Jednalo se o ansámbly nezávislé na státním nebo privátním financování, které byly vedeny dirigenty-obchodníky a fungovaly jako samostatný podnik. Dirigent byl zároveň dramaturg, manažer a koncertní agent. Tyto orchestry měly většinou stálé působiště přes zimní sezónu, kdy pravidelně koncertovaly, a přes léto podnikaly turné do jiných měst a zemí, při nichž využívaly k dopravě právě železnici. V repertoáru úspěšně kombinovaly symfonickou tvorbu tehdejších skladatelů s populární taneční a pochodovou hudbou komponovanou často samotnými dirigenty.[20]

Z Eckertova životopisu vyplývá, že neměl problém sehnat uplatnění. Časté střídání orchestrů svědčí spíše o jeho mladické touze po dobrodružství než o tom, že by v orchestru neobstál. Ačkoli byly v orchestrech Eckertovi svěřovány sólové role,[21] nebyl jeho výdělek nijak závratný.[22] Hráči během turné nebo na jeho konci občas zůstali na místě a nevrátili se zpět do vlasti, pokud se jim naskytla možnost dobrého uplatnění.[23] Není známo, za jakých okolností zůstal v Rusku Ferdinand Eckert. Hudební scéna evropského typu se v Rusku teprve rozvíjela a většina hudebních oborů zcela postrádala prvotřídní hráče z domácího prostředí. Tuto situaci potvrzuje i složení profesorského sboru Moskevské konzervatoře. Výjimku tvořilo klavírní oddělení, kde ale z důvodu prestiže také působili cizinci vedle ruských pedagogů. Mezi prvními profesory byli například český houslista Ferdinand Laub[24] a později také jeho krajan Jan Hřímalý,[25] dále německý violoncellista Wilhelm Fitzenhagen[26] či italský pěvec Giacomo Galvani[27] a také německý klavírista Karl Klindworth,[28] který před angažmá na Moskevské konzervatoři působil v Londýně. Profesor klavírní hry Nikolaj Dmitrijevič Kaškin[29] vzpomínal,

18 Jean-Baptiste Arban (1825–1889): významný francouzský trumpetista a hráč na kornet, pedagog na Pařížské konzervatoři, působil také jako dirigent, od roku 1886 vystupoval tři sezóny se svým francouzským orchestrem v St. Petersburgu.

19 FRÖHLICH, *Unternehmerorchester Und Ihre Reisen*, op. cit., s. 242–257.

20 Tamtéž, s. 10–11.

21 Local-Nachrichten, op. cit., s. 2; Gewerbehaus. Sinfonie-Concert, op. cit., s. 8.

22 FRÖHLICH, *Unternehmerorchester Und Ihre Reisen*, op. cit., s. 59–60.

23 Například v roce 1848 na turné Josepha Gung'la a jeho orchestru po USA se od něj velká část hráčů oddělila kvůli neshodám. Hráči nadále koncertovali bez něj a nevrátili se s ním zpět do Evropy. Zjistili, že si sami dokážou vydělat více, a smlouvy sepsané v Evropě neměly v USA žádnou právní váhu. Gung'l proto musel najmout hudebníky přímo v USA, aby plánované koncerty dokončil. FRÖHLICH, *Unternehmerorchester Und Ihre Reisen*, op. cit., s. 143–144.

24 Ferdinand Laub (1832–1875): významný český houslista, od roku 1866 profesor houslí a vedoucím houslového oddělení na Moskevské konzervatoři.

25 Jan Hřímalý (1844–1915): český houslista, od roku 1869 profesor houslí na Moskevské konzervatoři, po smrti Ferdinanda Lauba převzal vedení houslového oddělení.

26 Wilhelm Fitzenhagen (1848–1890): německý violoncellista, profesor na Moskevské konzervatoři od roku 1870.

27 Giacomo Galvani (1825–1889): italský pěvec (tenor), po ukončení aktivní pěvecké kariéry se věnoval pedagogické činnosti ve Vídni a na Moskevské konzervatoři (1869–1887).

28 Karl Klindworth (1830–1916): původně houslista a dirigent, později klavírní virtuos (žák Ference Liszta), roku 1868 přijal pozvání Nikolaje Grigorjeviče Rubinštejna, aby vedl klavírní třídu na Moskevské konzervatoři.

29 Nikolaj Dmitrijevič Kaškin (1839–1920).

že na poradách profesoři hovořili německy a francouzsky a Nikolaj Rubinštejn,[30] první ředitel Moskevské konzervatoře, na sebe bral roli překladatele.[31] Pracovní příležitosti pro vynikajícího hudebníka, jakým byl Eckert, byly tedy v Rusku pravděpodobně lukrativnější, než jaké se mu nabízely v českých nebo německých orchestrech. Také se zde přirozeně setkal s menší konkurencí.

Po svém příjezdu do Ruska strávil Ferdinand Eckert nějakou dobu v Petrohradě v různých angažmá, mimo jiné jako dirigent orchestru Malého divadla.[32] V roce 1887 odjel do Ašchabadu, kde získal místo vojenského kapelníka prvního střeleckého pluku. Prožil tam pět let, než se roku 1892 natrvalo usadil v Moskvě, kde přijal místo prvního hornisty v symfonickém orchestru Vojtěcha Hlaváče.[33] V Moskvě Eckert pokračoval rovněž jako vojenský kapelník, a to u Prvního donského kozáckého pluku, kde působil až do roku 1914. Průlom v jeho kariéře nastal v roce 1894, kdy se stal prvním hornistou Velkého divadla.

V Moskvě působil Eckert také jako pedagog – nejprve v Moskevském filharmonickém učilišti (1897–1903)[34] a poté na konzervatoři, kde vyučoval až do své smrti v roce 1941.[35] Jeho pedagogická činnost byla velmi plodná: „*Byl jedním ze zakladatelů ruské hornové školy, vychoval celou řadu prvotřídních hornistů, kteří se uplatnili v nejlepších orchestrech po celé zemi a jako profesoři univerzit. Mezi jeho žáky patřili: A. Andruškevič, S. Leonov, V. Polech, M. Tretjakov, K. Cukkerman, V. Švarc, V. Šuvalov, A. i S. Jankelevič a další.*“[36] Kromě výuky hornistů-sólistů se zasloužil o založení fakulty dirigování vojenských kapel při konzervatoři, kde vedl i ansámbl složený ze svých žáků. Pro pedagogické účely napsal mnoho původních skladeb pro lesní roh i různé ansámblové obsazení a je rovněž autorem řady transkripcí.[37]

Eckert působil také jako dirigent a operetní skladatel.[38] Jeho nejvýznamnějším angažmá byl post šéfdirigenta v moskevském Divadle operety, který zastával od roku 1922 do roku 1934. V té době zkomponoval kromě jiného tři komické opery

30 Nikolaj Grigorjevič Rubinštejn (1835–1881).

31 KELDYŠ, Jurij Vsevolodovič: *100 let moskovskoj konservatorii: 1866–1966: kratkij istoričeskij očerk*. Moskva: Muzyka, 1966, s. 21–22.

32 Školní sešit, op. cit. v pozn. 3.

33 USOV, Glavnoe – ljubov k muzyke, op. cit., s. 110., Vojtěch Hlaváč (1849–1911): český varhaník, skladatel a dirigent, většinu života působil v Rusku, kde se zasloužil o šíření české hudby.

34 Školní sešit, op. cit. v pozn. 3.

35 USOV, Glavnoe – ljubov k muzyke, op. cit., s. 111.

36 BOLOTIN, Sergej Vasil'jevič: *Biografičeskij slovar' muzykantov-ispol'nitelej na duchovych instrumentach*. Leningrad: Muzyka, 1969, s. 188. Autorem všech dále citovaných překladů z ruštiny je autorka této studie.

37 USOV, Glavnoe – ljubov k muzyke, op. cit., s. 117.

38 Kombinace těchto profesionálních hudebních kariér byla tehdy běžná. Ze známých operetních skladatelů to byl například Franz von Suppé (1819–1895), který byl kapelníkem vídeňského Theater in der Josefstadt, nebo Karl Millöcker (1842–1899), působící jako kapelník v Grazu. Z těch méně významných lze jmenovat Ivana von Zajce (1826–1914), kapelníka v Carltheater ve Vídni, nebo Louise Varneyho (1844–1908), někdejšího kapelníka divadla Bouffes-Parisiens. V Čechách to byli například Emilián Starý (1876–1934), který působil postupně u divadelní společnosti Ladislava Chmelenského, u Laciny v Brně a nejdéle v Aréně na Smíchově (od roku 1907), nebo Rudolf Piskáček (1884–1940), působící v Pištěkově divadle (také od roku 1907) a potom v Městském divadle na Vinohradech (1908–1918).

↑ **Ferdinand Eckert with a military band,** Ashkhabad (Ashgabat), 1888 / **Ferdinand Eckert s vojenským orchestrem**, Ašchabad, 1888
Photograph, unknown photographer. / Fotografie, autor neznámý.
Family estate now in the possession of Nikola Eckertová, Zeleneč. / Rodinná pozůstalost, toho času v držení Nikoly Eckertové, Zeleneč.

a osm operet.[39] Pravidelně také psal hudbu k činoherním představením, což bylo tehdy běžnou součástí praxe operetního dirigenta.[40]

Ferdinandu Eckertovi se podařilo udržet si kariéru v Rusku i své místo na Moskevské konzervatoři i po Říjnové revoluci, což nebylo úplně obvyklé. Evidentně patřil k těm, kdo přizpůsobili své postoje novému režimu, jak potvrzuje i vzpomínka jeho žáka Antona Ivanoviče Usova:[41] „*Přesto, že patřil ke starší generaci, jejíž životní filozofie se formovala dlouho před Velkou říjnovou revolucí, překvapivě lehce a snadno přijal Eckert některé nové myšlenky* […] *doporučoval svým žákům, aby se*

39 Bolotin, Biografičeskij slovar' muzykantov, op. cit., s. 188. Počty oper a operet se v různých zdrojích mírně liší, podle toho, do jakého žánru autor biografie nebo slovníkového hesla jednotlivá díla zařadil, zda mezi opery, nebo operety.

40 KELLER, Otto: *Die Operette in ihrer geschichtlichen Entwicklung: Musik – Libretto – Darstellung*. Leipzig: Stein, 1926, s. 222.

41 Anton Ivanovič Usov (1895–1981): ruský hornista, žák Ferdinanda Eckerta.

přihlásili do komsomolu".[42] V jeho dílech tak najdeme také angažovaná témata, například píseň *Stachanovcům hurá!* nebo *Kantátu k dvacátému výročí VŘSR*.[43]

Jak vyplývá z Eckertova vlastního životopisu,[44] byl v závěru života mnohokrát vyznamenán. Již v roce 1931 byl jmenován zasloužilým pracovníkem v umění, dále obdržel pochvalnou listinu v roce 1936 za vynikající práci při organizaci orchestru. V roce 1938 získal vyznamenání za aktivní společenskou práci, jehož kopie je uložena v Českém muzeu hudby. Ačkoli již sám nehrál na lesní roh,[45] stále vyučoval a byl aktivní v oboru až do své smrti v roce 1941. Je pochován na Vveděnském hřbitově v Moskvě.[46]

Prameny k životu a dílu Ferdinanda Eckerta

V následujících odstavcích je shrnuta problematika pramenné základny podle umístění pramenů a institucí. Postupně jsou dle možností podrobně popsány prameny v institucích v Rusku, v archivu Pražské konzervatoře, v rodinné pozůstalosti a v Českém muzeu hudby.

a) Rusko

Nejvíce pramenů souvisejících s Ferdinandem Eckertem a jeho profesionálním působením se nachází v Rusku, kde prožil většinu života a kde se odehrávala jeho hudební kariéra. Zemřel bez potomků a většina jeho pozůstalosti se nachází v ruských archivech, jejichž studium je v tuto chvíli problematické. Existují sice informace dostupné on-line, ale tato dostupnost se bohužel poměrně rychle mění. Předkládám zde proto informace s odkazy tak, jak je to vzhledem k okolnostem možné.

K dispozici mám elektronický dokument *Průvodce po fondech rukopisných materiálů Všeruského muzejního sdružení hudební kultury M. I. Glinky*[47] (dnes Ruské národní muzeum hudby), stažený z tehdejších webových stránek muzea. Obsahuje fond 92, který je celý věnovaný Ferdinandu Eckertovi a v němž se nacházejí tyto dokumenty: 134 hudebních rukopisů, většinou Eckertových vlastních skladeb, 24 literárních rukopisů (libret, článků ad.), 3 dopisy, 131 různých dokumentů

42 USOV, Glavnoe – ljubov k muzyke, op. cit., s. 117.
43 Školní sešit, op. cit. v pozn. 3.
44 Tamtéž.
45 Dle Ivana Oriska, manžela Olgy Orisek roz. Dědinové (*1936), vnučky Adolfa Eckerta, dcery Niny Dědinové roz. Eckertové, t. č. žijí oba v USA.
46 JANKELEVIČ, Arsenij Aleksandrovič: *Vozpominanija o F. F. Ekkerte*, in: *Vospominanija o Moskovskoj konservatorii*, ed. Aleksejeva, Je. N. a Pribegina, Galina Aleksejevna, Moskva: Muzyka, 1966, s. 374.
47 Putěvoditěl' po fondam rukopisnych matěrialov VMOMK im. M. I. Glinki (Vsěrossijskoje muzejnoje objediněnije muzykal'noj kul'tury im. M. I. Glinki), Michail Ivanovič Glinka (1804–1857).

včetně např. rozpisů zkoušek jeho žáků na konzervatoři, 40 tištěných materiálů (noty věnované Eckertovi, recenze jeho děl), 225 programů a plakátů koncertů s účastí Eckerta, jeho žáků nebo jeho děl, 25 fotografií a 3 upomínkové předměty.[48] Ačkoli není v tuto chvíli možné archiv přímo studovat, uvedený soupis poskytuje představu o rozsahu díla Ferdinanda Eckerta a významu jeho osobnosti.[49]

Bohužel internetový odkaz na tohoto průvodce již není funkční, neboť Ruské národní muzeum hudby má aktuálně nové webové stránky, na nichž je k dispozici 14 digitalizovaných exponátů souvisejících s Ferdinandem Eckertem – fotografií, programů nebo kopií prvních stran notového materiálu.[50] Tyto dokumenty jsou součástí jiných fondů a v současném uspořádání webových stránek samostatný Eckertův fond nelze dohledat. Je možné, že se jedná o restrukturalizaci systému nebo pokračující digitalizaci, při které na Eckertův fond 92 zatím nedošla řada.

V Ruském státním archivu pro literaturu a umění[51] se nacházejí ve fondech 659, 675 a 2452 tři osobní složky věnované přímo Ferdinandu Eckertovi. Jedna složka obsahuje 130 listů materiálů z let 1895–1916, ve druhé složce je 23 listů z let 1917–1929, ve třetí složce je 7 listů z let 1933–1941. Bohužel zde chybí podrobný popis toho, o jaké materiály se jedná, a v archivu lze studovat pouze osobně na místě. Kromě těchto složek je zde ještě několik dokumentů týkajících se Eckerta umístěných v jiných fondech: Eckertova úprava skladby *Armjanskaja rapsodija*, op. 84 Michaila Michailoviče Ippolitova-Ivanova[52] pro vojenský orchestr ve fondu 653, článek *Jubileum F. F. Eckerta* v neúplném exempláři časopisu z roku 1937 ve fondu 654, Eckertova skladba ve sborníku romancí věnovaných Leonidu Vitaljeviči Sobinovovi[53] ve fondu 864, kopie jmenování Eckerta zasloužilým pracovníkem v umění ve fondu 962, tři dopisy ve fondech 1900, 2430 a 2616 (dopis Grigoriji Markoviči Jaronovi)[54] a dvě fotografie ve fondu 2620.[55]

48 Tamtéž, fond 92.

49 Pro srovnání, rozsah fondu Ferdinanda Eckerta je přibližně odpovídající rozsahu fondu 88, který je věnovaný Petru Iljiči Čajkovskému. Fond 88 obsahuje cca dvakrát více hudebních rukopisů (256), zatímco fond 92 obsahuje velký počet (225) programů a plakátů týkajících se koncertní činnosti Ferdinanda Eckerta a jeho žáků. Naopak fond 18 věnovaný Sergeji Vasiljeviči Rachmaninovovi obsahuje celkem 3603 položek, což je přibližně šestkrát více, než ve fondech 88 a 92, hudebních rukopisů je zde o něco méně, než v případě fondu 88 (215).

50 Ruské národní muzeum hudby 2024: Ekkert [online], dostupné z: https://music-museum-iss.kamiscloud.ru/cross-search?query=%D1%8D%D0%BA%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%82 [cit. 21. 6. 2026]

51 RGALI = Rossijskij Gosudarstvennyj archiv literatury i iskusstva.

52 Michail Michailovič Ippolitov-Ivanov (1859–1935): 1905–1918 ředitel a 1919–1922 rektor Moskevské konzervatoře.

53 Leonid Vitaljevič Sobinov (1872–1934): ruský operní pěvec – tenor, působil mimo jiné v Charkovské opeře.

54 Grigorij Markovič Jaron (1893–1963): ruský operetní umělec, od roku 1927 působil v Moskevském divadle operety, kde Ferdinand Eckert dirigoval.

55 RGALI: Ekkert, dostupné z: https://www.rgali.ru/storage-unit/search?fundNumber=&opisNumber=&literaIOpis=&storageUnitNumber=&literalDeal=&fondName=%D1%8D%D0%BA%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%82&personaName=%D1%8D%D0%BA%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%82&organizationName=%D1%8D%D0%BA%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%82&yearDocumentFrom=&yearDocumentTo=&simpleSearch=true&personId=&fondType=. [cit. 21. 6. 2026]

Zatím není jasné, zda se nacházejí nějaké další dokumenty týkající se Ferdinanda Eckerta v Muzeu při Moskevské konzervatoři,[56] které od roku 2013 zpracovává archiv konzervatoře do jednotlivých fondů. Postupně vycházejí průvodci vždy po čtyřech až pěti fondech tak, jak se počet zpracovaných materiálů rozšiřuje. V každém dalším průvodci se rozšiřuje seznam jmen profesorů konzervatoře, jimž je fond věnován. Zatím poslední z nich, č. 12, vyšel v roce 2025 a obsahuje podrobný soupis fondů 46–50. V závěru každého průvodce je seznam již zpracovaných i plánovaných fondů podle přidělených čísel. V posledním průvodci je zatím nejvyšší číslo 85.[57] Eckertovo jméno v seznamu není, je ale možné, že se objeví v některém z dalších vydání průvodce.

b) Archiv Pražské konzervatoře

V archivu Pražské konzervatoře se Ferdinand Eckert vyskytuje v několika druzích dokumentů. Zaprvé jsou to výroční zprávy, které uvádějí seznamy studentů jednotlivých ročníků, kde Eckert figuruje v letech 1879–1882, tedy v době jeho posledních tří ročníků na konzervatoři. V absolventském roce je jeho jméno označeno hvězdičkou, což znamená, že byl vynikající student, tedy složil zkoušku s výborným hodnocením. Z výročních zpráv dále vyplývá, že studoval lesní roh u profesora Julia Behra[58] a tympány u profesora Filipa Bláhy.[59] Profesor Bláha také vyučoval hře na trubku a křídlovku.[60]

Dále jsou zde programy absolventských koncertů, vždy z jedné strany v českém jazyce a z druhé strany v německém jazyce v několika exemplářích. Závěrečné koncerty-zkoušky se konaly od pondělí 10. července do soboty 15. července 1882, první dva koncerty (závěrečných ročníků instrumentalistů) na pražském Žofíně, ostatní koncerty třetích ročníků instrumentalistů a pěvců v sále pražské konzervatoře.[61] Ferdinand Eckert vystoupil na druhém koncertě, který byl doprovázen orchestrem, na Žofíně v úterý 11. července. Jeho absolventskou skladbou byl

56 Muzej imenii N. G. Rubinštejna.

57 Muzej imenii N. G. Rubinštejna: *Putěvoditěl' po fondam Muzeja imenii N. G. Rubinštejna. Vyp. 1–12*, dostupné z: https://www.mosconsv.ru/ru/groups/120423 [cit. 21. 6. 2026]

58 Julius Behr (1837–1896): hornista a pedagog, profesor na pražské konzervatoři v letech (1875–1896).

59 Filip Bláha (1841–1911): trumpetista, tympanista, skladatel a pedagog, od roku 1868 vyučoval na pražské konzervatoři hru na trubku a křídlovku, od roku 1873 hru na tympány, od roku 1889 i hru na klavír.

60 *Jahres Bericht des Conservatoriums für Musik zu Prag für das Schuljahr 1879–1880*. Praha: vl. vydání, 1880; *Jahres Bericht des Conservatoriums für Musik zu Prag für das Schuljahr 1880–1881*. Praha: vl. vydání, 1881; *Jahres Bericht des Conservatoriums für Musik zu Prag für das Schuljahr 1881–1882*. Praha: vl. vydání, 1882.

61 Program ku veřejným výročním ohledně výstupním zkouškám s chovanci obou instrumentálních i pěveckých oddělení na pražské konservatoři hudby v školním roce 1882. Knihovna Pražské konzervatoře, 1882, nesignováno.

Koncertní kus pro čtyři lesní rohy op. 86 od Roberta Schumanna,[62] který přednesl spolu s kolegy Julianem Oppolzerem, Josefem Langem a Karlem Buchbinderem.[63] Eckert je také zapsaný na seznamu žáků na ručně psaném protokolu přijímací zkoušky do čtvrtého ročníku konzervatoře ze září roku 1879. Zde je jeho jméno rovněž označeno hvězdičkou, což pravděpodobně opět znamená, že se mu zkouška výjimečně zdařila.[64]

Eckerta se také týká několik ručně psaných dopisů. První list je zpráva ředitelství konzervatoře ve školním roce 1878, která se týká žádosti o prodloužení lhůty pro složení kauce za zapůjčený hudební nástroj.[65]

Posledním typem dokumentů v archivu Pražské konzervatoře jsou notové materiály. Jedná se o výtisky dvou Eckertových koncertů pro lesní roh v klavírním výtahu – první koncert f moll ve vydání P. Jürgensona[66] je dochován s ručně psaným věnováním: „*Panu prof. Janouškovi*[67] *v upomínku od kolegy Ferd. Eckert, Moskva 9/1 1913*“.[68] Druhý koncert a moll byl vydán u nakladatelství Universal Edition. V notovém materiálu jsou ručně psané poznámky, jak v partu, tak v klavírním doprovodu, které svědčí o tom, že koncert někdo minimálně studoval, ne-li prováděl. Také jsou zde ručně psané party pro Eckertův sextet pro šest lesních rohů: *Nächtlicher Gruß*, který je poměrně vzácný tím, že pochází z období před Eckertovým odjezdem do Ruska. Je datovaný 5/6 1885 v Zürichu. Toto datum se shoduje s Eckertovým životopisem, který údaj o jeho působení v Zürichu v této době potvrzuje. Rukopis je součástí svazku sextetů pro lesní rohy od různých skladatelů.[69]

62 Robert Schumann (1810–1856).

63 Program k druhé veřejné výstupní zkoušce s chovanci oddělení instrumentálního na pražské konservatoři hudby v úterý dne 11. července 1882 o 9. hodině ranní v sále ostrova Žofínského. Knihovna Pražské konzervatoře, 1882, nesignováno.

64 Knihovna Pražské konzervatoře, Protokol, 1879/8.

65 Žáci měli k nástrojům volný přístup, ale vzhledem k ceně nástrojů byli povinni skládat kauci 60 zlatých. Ve zprávě jsou žáci povinní kaucí jmenovitě uvedeni. Trojice žáků ve stanovené lhůtě kauci nesložila, mezi nimi Ferdinand Eckert. Rodiče těchto tří žáků žádali o prodloužení lhůty, otec Ferdinanda Eckerta žádal o prodloužení do 1. července toho roku. Druhý list je další dodatek k předchozí zprávě, v němž se sděluje, že stanovenou kauci ve výši 60 zlatých Ferdinand Eckert složil, což bylo pokladnou potvrzeno. Tištěný formulář o složení kauce nese datum 28. září 1878. Poslední dokument potvrzuje, že kauce byla Ferdinandu Eckertovi po skončení studia vrácena (15. července 1882). Za transkripci a překlad textu dokumentů děkuji J. Hoffmannové.

66 Ruské hudební vydavatelství založené v roce 1861.

67 Antonín Janoušek (1858–1936): hornista a pedagog, studoval na pražské konzervatoři v letech 1871–1876 u Julia Behra, v roce 1896, po Behrově smrti, se stal profesorem tamtéž.

68 Koncert f moll pro lesní roh s doprovodem orchestru nebo klavíru Ferdinanda Eckerta. Knihovna Pražské konzervatoře, 3D 26652, s. 1.

69 Rukopisný svazek sextetů pro 6 lesních rohů od různých autorů. Knihovna Pražské konzervatoře, 8966, I–VI, s. 1–6.

c) Rodinná pozůstalost

Ferdinand Eckert udržoval styky s rodinou v Praze. Často trávil léto v Karlových Varech, ale jezdil i do Prahy, kde bydlel na Spořilově[70] v domě své švagrové Milady Eckertové, roz. Preissigové, vdovy po bratru Adolfovi. Takové návštěvy se dle datování na fotografiích Ferdinanda Eckerta s příbuznými v Praze a dochované prázdné obálky adresované ze Spořilova do Karlových Varů uskutečnily v letech 1925, 1933 a 1934. Při jedné z návštěv Ferdinand Eckert pravděpodobně přivezl do Prahy partitury v rukopisech i tištěné skladby, které se zde dochovaly dodnes. Kromě toho se zde nachází také telegram adresovaný Eckertovi na Spořilov z 13. srpna 1934 od STAGMA (Staatlich genehmigte Gesellschaft zur Verwertung musikalischer Urheberrechte).[71] Uvádí se v něm, že společnost zasílá formuláře k přihlášení vlastnických práv jeho skladeb a že partitury si případně vyžádá. Upozorňuje na to, že šířením přihlášených skladeb se již nezabývá.[72] Datum z obálky naznačuje odeslání do Karlových Varů až 30. srpna 1934 – Eckert tedy toho roku pravděpodobně nejprve navštívil příbuzné na Spořilově a teprve poté odcestoval do Karlových Varů.

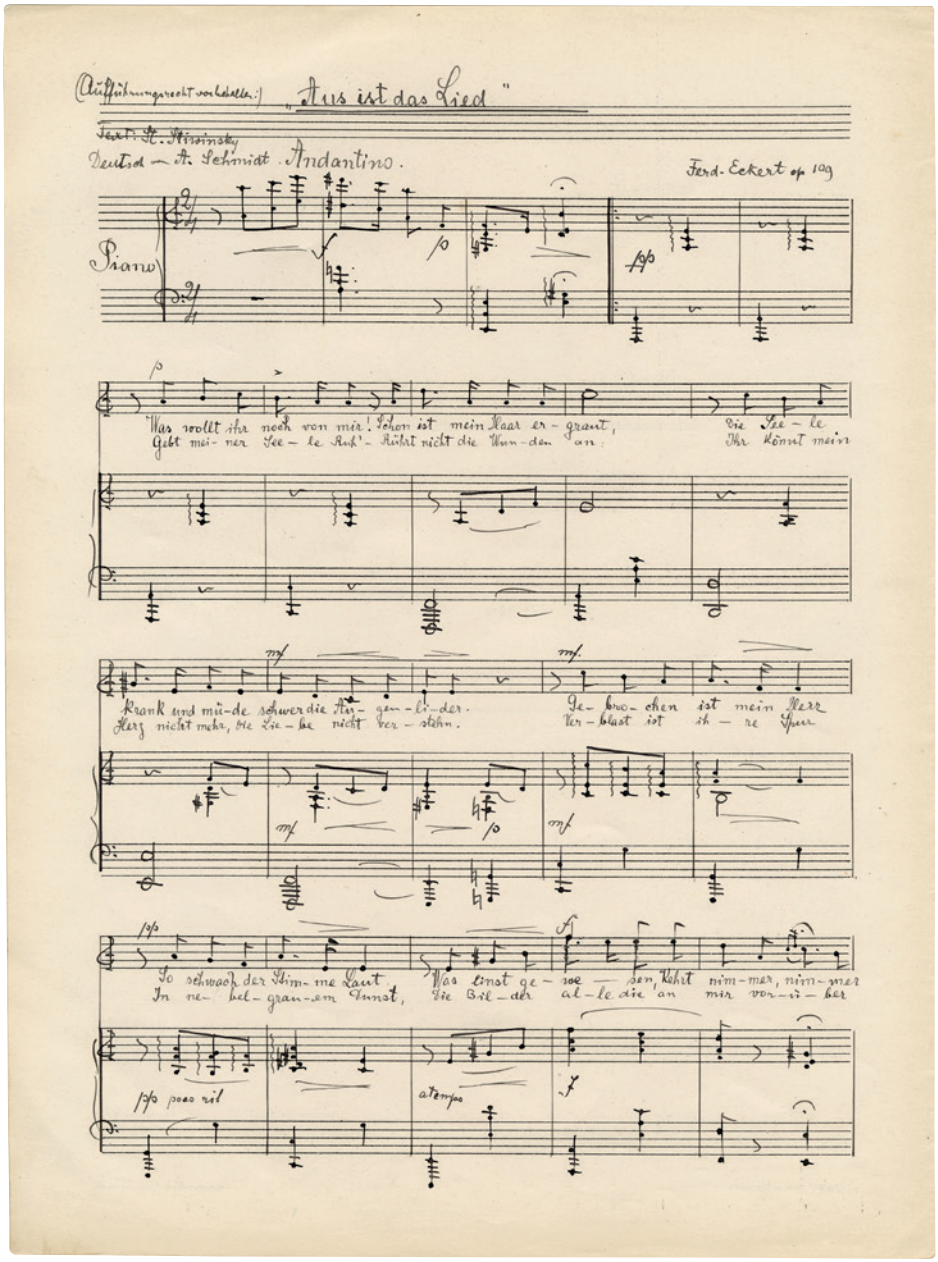
Je možné, že Ferdinand Eckert chtěl zde nebo v Německu skladby vydat. Partitury operet jsou úhledně přepsané čistopisem, písně v rukopisech jsou opatřené německou verzí textu. Písně, jak rukopisné, tak tištěné, jsou na titulní straně opatřené čísly psanými tužkou, která svědčí buď o seřazení do nějakého cyklu k případnému vydání, nebo o řazení pro přihlášení autorských práv.

Zde je seznam seřazených skladeb:
1. *Umirajuščija rozy*, op. 105 (klavír)
2. *Ja ždu*, op. 103 (klavír)
3. *Uletěvšija mečty*, op. 104 (klavír)
4. *Kuděsnik*, op. 114 (alt, klavír)
5. *Ja bol'še tebja ně ljublju!*, op. 141 (soprán, klavír)
6. *Prervana pěsň, smjaty cvjety*, op. 109 (alt, klavír)
7. *Eto bylo v predměsti Grenady*, op. 120 (alt, klavír)
8. *Fanšetta*, op. 126 (alt, klavír)
9. *Laskaj, revnuj, ubej, ljubi menja!*, op. 142 (soprán, klavír)
10. *Batal'jon smerti* (marš – klavír)
11. *Ballada o zastěnčivom gercoge i ně meněe zastěnčivoj Santuccě*, op. 115 (alt, klavír)
12. *Pesenka doma cirka*

70 Dnešní adresa: 942 Jihovýchodní VIII, po roce 1930, předtím v bytě ve Štěpánské ulici.

71 Organizace zaštiťující od roku 1933 práva hudebníků v Německu, v roce 1947 přejmenována na GEMA (existuje dodnes). ZEDNIK, Stefan: *Im Kampf um das Urheberrecht* [online], dostupné z: https://www.deutschlandfunkkultur.de/im-kampf-um-das-urheberrecht-102.html [cit. 12. 5. 2026].

72 Telegram, odesílatel STAGMA, adresát Prof. Ferdinand Eckert, jeden list popsaný strojově z jedné strany, číslo žádosti 5996. Rodinná pozůstalost po Ferdinandu Eckertovi, toho času v držení Nikoly Eckertové, Zeleneč.

↑ **Ferdinand Eckert: *Aus ist das Lied* op. 109**
Autograph, first page. / Autograf, první strana.
Family estate now in the possession of Nikola Eckertová, Zeleneč. / Rodinná pozůstalost, toho času v držení Nikoly Eckertové, Zeleneč.

13. *Obyknovennaja istorija*, op. 130 (alt, klavír)
14. *Prodavščica tuberoz i orchidej*, op. 138 (soprán, klavír)
15. *Miss Dženni i negritenok Bobbi*, op. 116 (duet, klavír)
16. *Batal'jon Smerti*, op. 113 (marš – partitura vojenského orchestru, rukopis)
17. *Krokodil' i Negritjanka*, op. 139 (alt, klavír)
18. *Časy demimondenki*, op. 123 (scénická píseň – klavír)
19. *Mucha i slon*, op. 118 (alt, klavír)
20. *Ja byl ne prav!*, op. 107 (vyšší hlas, klavír)
21. *Korol' Buben*, op. 111 (nižší hlas, klavír)
22. *Pěsenka o triko*, op. 124 (nižší hlas, klavír)
23. *Japonskaja vaza*, op. 117 (nižší hlas, klavír)
24. *Ljubov' i strasť*, op. 137 (vyšší hlas, klavír)
25. *Kvartet faraonov*, op. 119 (scénická hudba – dvojhlas, klavír)
26. *Machoročka*, op. 108 (bas, klavír, rukopis)
27. *Prolog – Intermedija*, op. 165 (recitace / scénická hudba, klavír, rukopis)
28. *Princessa Anna*, op. 157 (nižší hlas, klavír, rukopis)
29. *Poema o fialkach*, op. 164 (recitace / scénická hudba, zpěv, klavír, rukopis)
30. *Pesnja o Burevestnike*, op. 166 (melodram, klavír, rukopis).

Všechny partitury operet pocházejí z počátku 20. století (od roku 1901 do roku 1911). Většinou byly provedeny v Nikitském neboli Mezinárodním divadle v Moskvě.[73] Kritiky byly celkem příznivé, pokud jde o hudbu, kritizována byla slabá libreta.[74] Operety většinou vydržely jedno nastudování a jednu sezónu, ale neudržely se dlouhodobě v repertoáru. V Eckertově spořilovské pozůstalosti se nachází celkem pět operet s různými označeními, některé jsou také označeny jako komické opery nebo hudební komedie. Jsou to: *Liza Muromskaja* (*Baryšnja – krestjanka*)[75] v klavírním výtahu, partituře a libretu, *Korol' – Kormilic*[76] v klavírním výtahu i partituře, *Viktoria Luiza* (*Veseloe putešestvie*)[77] v klavírním výtahu ve dvou exemplářích a partituře, tři exempláře klavírního výtahu komické opery *Frina* s ručně psanými orchestrálními party a některými tištěnými áriemi ve více exemplářích a rukopisný klavírní výtah operety *Amor a Psyché* s ruským i německým textem, jedna tištěná árie z této operety a německá verze libreta. Jedná se asi o polovinu Eckertových hudebně dramatických děl.

73 MOKUL'SKIJ, Stefan Stefanovič: EKKERT Ferdinand Ferdinandovič, in: *Teatral'naja enciklopedija*, sv. 6 Enciklopedii-Slovari-Spravočniki. Moskva: Sov. enciklopedija, 1961–1967. 6 sv. Enciklopedii-Slovari-Spravočniki, s. 974.

74 Např. zde: *Těatr*, roč. 2, 1908, č. 277, s. 7; *Obozrenie těatrov*, roč. 2, 1907, č. 70, s. 11, dostupné také z https://electro.nekrasovka.ru/.

75 Liza Muromská (Milostslečna – křesťanka).

76 Král Kojných.

77 Viktoria Luiza (Veselé putování).

d) České muzeum hudby

Další část dokumentů k osobnosti F. Eckerta se nachází v Českém muzeu hudby, kde jsou uloženy ve fondu nenotových rukopisů následující dokumenty:
1) G 821: Potvrzení o tom, že byl ustanoven profesorem na Moskevské státní konzervatoři z 23. září 1919.
2) G 822: Opis diplomu pražské hudební konzervatoře z 15. července 1882 ověřený okresním soudem pražským a opatřený kolkem 50 kr.
3) G 823: Dekret č. 73 rady národních komisařů RSFSR ze 17. ledna 1931. Moskva. Kreml. Přiznává profesoru Moskevské státní konzervatoře Ekkertovi[78] F. F. titul zasloužilého pracovníka v oboru umění.
4) G 824: Čestné uznání závodního výboru Moskevské státní konzervatoře F. Eckertovi za aktivní společenskou práci.
5) G 825: *Jahres-Bericht des Conservatoriums der Musik zu Prag. Veröffentlicht am Schlusse des Schuljahres 1879 vom Direktor Joseph Krejčí.*
6) G 826: Školní sešit 18 listů, linkovaných. Z jedné strany: „Trudovoj spisok." Curriculum vitae od absolvování konzervatoře v Praze do roku 1936. Z druhé strany seznam skladeb od op. 149 do op. 215. Uprostřed dvě strany seznamu hudebnin.

G 821

Jedná se o jeden list papíru na výšku s tištěným textem v azbuce z jedné strany s ručně psanými doplněnými údaji (jméno, funkce). Nese název „Potvrzení". Jeho znění opravdu potvrzuje Ferdinanda Eckerta ve funkci profesora Moskevské konzervatoře. Dokument nevyznívá jako „jmenování", tedy že by dříve profesorem nebyl. Eckert působil na Moskevské konzervatoři od roku 1903, v jeho životopisném dokumentu je zápis k *„1. září 1903 – Moskevská konzervatoř – profesor třídy lesního rohu a vojenské instrumenta*ce".[79] I ostatní prameny uvádějí, že byl profesorem konzervatoře od počátku působení, ačkoli data se liší (Usov uvádí rok 1905,[80] encyklopedický slovník hudebníků Velkého divadla v Moskvě uvádí rok 1904[81]). Nezdá se tedy, že se jedná o jmenování do nové funkce. Vzhledem k roku vydání potvrzení (1919) je možné usuzovat, že jde o potvrzení jeho statusu po restrukturalizaci konzervatoře v novém režimu v důsledku bolševické revoluce.

78 Ve všech ruskojazyčných pramenech je Eckertovo jméno uváděno výhradně s tímto pravopisem. Zde se jedná o přepis Eckertova jména na ruskojazyčném dokumentu.
79 Školní sešit, op. cit. v pozn. 3.
80 USOV, Glavnoe – ljubov k muzyke, op. cit., s. 111.
81 PARFENOVA, Irina Nikolajevna: EKKERT Ferdinand Ferdinandovič, in: *Bol'šoj teatr Rossii v biografijach muzykantov: enciklopedičeskij slovar'*. Moskva: Nauka, 2018, s. 106.

G 822

Ručně psaný opis diplomu pražské konzervatoře na dvojlistu popsaném z titulní strany je datovaný 5. září 1882, originál byl vydaný 15. července 1882, tedy hned po vykonání závěrečné zkoušky tak, jak je to uvedeno v programu dochovaném v archivu Pražské konzervatoře. Diplom potvrzuje, že Ferdinand Eckert absolvoval šestiletý vzdělávací program na Instrumentální škole pražské konzervatoře mezi lety 1876 a 1882. Absolvoval jako sedmnáctiletý. Jsou zde vyjmenovány předměty a hodnocení: hru na lesní roh a tympány stejně tak jako harmonii, kontrapunkt a francouzský jazyk absolvoval Eckert na výbornou, dějiny hudby a náboženství se známkou chvalitebně a literaturu se známkou dostatečně. Celkově je hodnocen výborně a doporučen jako sólový i orchestrální hráč. Dále jsou zde jména zodpovědných osob, na straně jedné ředitel a obchodní vedoucí hudebního spolku a na straně druhé ředitel konzervatoře Anton Bennewitz[82] a Eckertův profesor hlavního oboru Julius Behr.

G 823

Třetí dokument je malý list papíru na šířku popsaný z jedné strany tištěnou azbukou s jedním ručně psaným podpisem. Na listu je zřetelně uvedeno slovo „*kopie*“. Předmětem dokumentu je usnesení č. 73 rady národních komisařů RSFSR[83] v sektoru umění 17. ledna 1931, kterým se uděluje Ferdinandu Eckertovi titul zasloužilého pracovníka v umění. Ve spodní části dokumentu jsou uvedena jména tří komisařů a podpis úředníka stvrzující správnost opisu.

G 824

Dokument číslo G 824 je jeden list tvrdého lesklého papíru na výšku se zdobeným okrajem, barevnou sovětskou vlajkou a portréty V. I. Lenina a J. V. Stalina v horní části. Asi v polovině strany je velký zlatý nápis: „*Čestná listina*“. Pod nadpisem je do předtištěného textu doplněno jméno Ferdinanda Eckerta a účel vydání listiny – aktivní společenská práce. Listina byla vydána místním komitétem Moskevské státní konzervatoře. V dolní části jsou předtištěné funkce a jména komitétu, doplněné vlastnoručními podpisy. Listina je označena číslem 52. V levém dolním rohu je opatřena razítkem a pod ním je ručně vypsaný měsíc a rok vydání – listopad roku 1938.

82 Anton Bennewitz (1833–1926): ředitel pražské konzervatoře v letech 1882–1901.
83 Ruská sovětská federativní socialistická republika.

G 825

Pátý dokument je výroční zpráva pražské konzervatoře zveřejněná ke konci školního roku 1879. V tom roce Ferdinand Eckert končil třetí ročník konzervatoře. Jde o svázaný tištěný sešit o deseti listech, který informuje o zásadním dění na pražské konzervatoři za uplynulý rok. Text, jehož autorem je tehdejší ředitel konzervatoře Josef Krejčí,[84] obsahuje postupně tyto údaje: I. A) Statistické údaje maturitního ročníku [Eckertův ročník],[85] B) Veřejná hudebně-umělecká činnost konzervatoře za uplynulý školní rok, C) Pedagogicko-literární a hudební působení konzervatoře, D) Programy ročníkových a závěrečných zkoušek, II. Statistiky chovanců ústavu, III. Tabulka hodnocení (od nejlepší známky: **E,** E, ad E, 1, ad 1, 2, 3), IV. Pořadí vynikajících a výborných studentů, V. Informace k zahájení příštího školního roku. Další část sešitu obsahuje závěrečné hodnocení studentů třetích ročníků nižšího a vyššího oddělení instrumentální školy a druhých (závěrečných) ročníků nižšího a vyššího oddělení pěvecké školy. Na straně 16 jsou studijní výsledky Ferdinanda Eckerta, které by se daly označit za mírně nadprůměrné. Z většiny předmětů má známku 1, která se dle tabulky sedmibodového hodnocení nachází přesně uprostřed. O jeden stupeň horší známku ad 1 má pouze z harmonie, naopak lepší známky ad E z nástroje a za píli. Jeho nejlepší známka je E z mravů.

G 826

Tento pramen je nejrozsáhlejší a také nejvýznamnější. Z přední strany sešitu je na titulní straně vytištěný obrázek. Nad ním je nadpis: „Opus“. Uvnitř sešitu na prvních čtyřech stranách a na začátku páté jsou vždy vlevo vypsaná opusová čísla 149–215. Ta jsou oddělena svislou čarou a vpravo jsou názvy skladeb. Některá čísla jsou jakoby odškrtnutá ze seznamu, někde jsou vpisované detaily nebo je mírně škrtáno. Následují čtyři strany (č. 5–8), které jsou méně přehledné a také psané světlejší barvou. Opus 215 je první na páté straně, pod ním je seznam skladeb bez opusových čísel (označeno b. op., což může znamenat „bez opusu“). Většina skladeb na této stránce je přeškrtnutá. Na další, šesté straně, následují skladby již nepřeškrtané. Zde není uveden opus, ale pouze číslo, vždy po pěti skladbách začínajících číslem 80, dále 85, 90 atd. až do čísla 128. Od druhé poloviny strany 7 a na straně 8 jsou úplně vlevo kromě čísel uvedena neuspořádaně ještě opusová čísla. Například píseň *Princessa Anna* má uvedené číslo 120 a vlevo ještě číslo 157. Pod opusovým číslem 157 ji také najdeme ve spořilovské pozůstalosti v rukopise. Je možné, že Eckert některé skladby řadil do nějakého souboru. Také mohl vytvářet

84 Josef Krejčí (1822–1881): ředitel pražské konzervatoře v letech 1865–1881.
85 Pozn. Nikola Eckertová.

alternativní řazení opusů, ale některé skladby byly s původním opusem vydané (například píseň *U cirka*), což by spíše vypovídalo proti tomu.

Následuje šest volných stran. Po nich se na dalších dvou a půl popsaných stranách (strany 15–17) nachází soupis různých hudebnin. Prvních 8 řádků jsou vlastní skladby Ferdinanda Eckerta, ostatní skladby jsou od jiných autorů v Eckertově úpravě pro různá obsazení s lesním rohem. Původní autor je vždy vlevo uveden červenou barvou. Na pravé straně jsou vyznačeny tři sloupce nadepsané: „*Klav., Gol., Part.*", což velmi pravděpodobně znamená: klavírní výtah, party (hlasy) a partitura. Za jednotlivými skladbami jsou pak ve vzniklých kolonkách vepsána čísla. Jedná se tedy o blíže neurčený soupis notového materiálu s označením, zda je k dané skladbě k dispozici partitura, klavírní výtah a party, a v kolika exemplářích. Zejména zajímavá je tato informace u Eckertova druhého a třetího koncertu, kde je vepsané číslo jedna ve všech kolonkách kromě jedné – u druhého koncertu chybějí party. Druhý koncert vyšel tiskem v klavírním výtahu a je dostupný nejen v archivu Pražské konzervatoře (viz výše), nýbrž i volně na internetu,[86] ale bez partitury. Pokud se jedná o soupis notového materiálu, který měl Ferdinand Eckert buď doma, nebo na konzervatoři, je možné, že se v archivu Moskevské konzervatoře partitury koncertů dochovaly.

Může se také jednat o nějakou přípravu pro koncertní program Ferdinanda Eckerta nebo jeho žáků. Na straně 16 je pět skladeb označeno pořadovými čísly, všechny v úpravě pro čtyři lesní rohy. Jsou to skladby autorů Franze Schuberta, Antona Rubinštejna, Richarda Wagnera, Felixe Mendelssohna a Heinricha Marschnera.[87] Většina skladeb je také v úpravě pro 4 lesní rohy, některé jsou pro sólový lesní roh s klavírem a dvě skladby Johannese Brahmse[88] jsou upraveny pro soprán, alt a dva lesní rohy.

Z druhé, zadní strany sešitu je velmi podrobný strukturovaný životopis. Na zadní titulní straně sešitu je vytištěn článek ke dvousetletému výročí Poltavské bitvy (1909). K němu se také vztahují obrázky na přední straně. Na první straně uvnitř sešitu je název: „*Soupis zaměstnání*, *Ekkert Ferdinand Ferdinandovič*". Na stejné straně zespodu (vzhůru nohama) stojí: „*Katedra lesního rohu – ředitel profesor F. F. Eckert*". Nápis je psaný obyčejnou tužkou. O tom, že by byl ředitelem katedry lesního rohu, v jiných pramenech zmínka není, objevuje se pouze informace, že se zasloužil o založení fakulty dirigentů vojenských hudeb při Moskevské konzervatoři.[89]

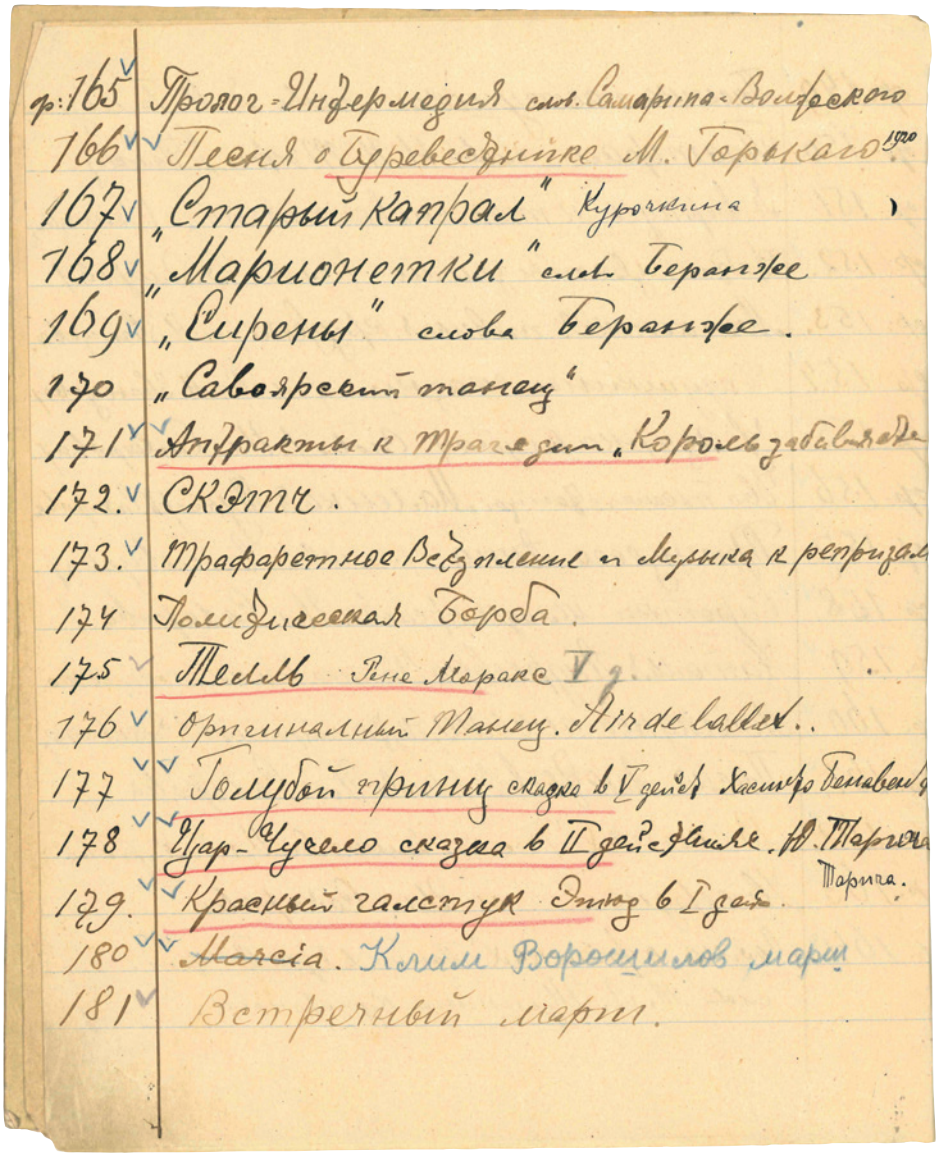
Na další dvoustraně jsou přehledně uvedené základní údaje o Ferdinandu Eckertovi. Vlevo seznam osmi základních informací, vpravo poznámky. Úplně

86 Například zde: IMSLP Petrucci Music Library, *Eckert, Ferdinand*, dostupné z: https://imslp.org/wiki/Category:Eckert%2C_Ferdinand [cit. 11. 6. 2026].

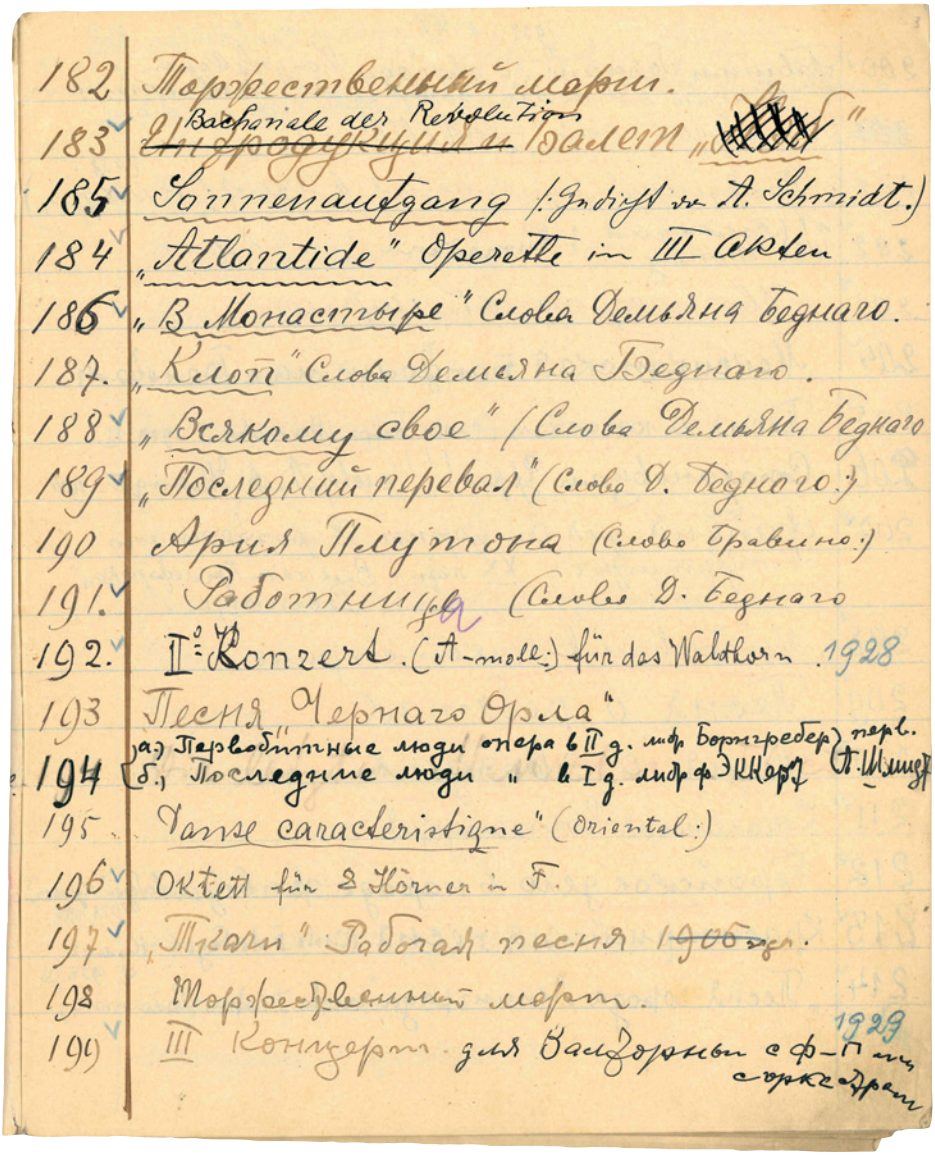
87 Franz Schubert (1797–1828), Anton Rubinštejn (1829–1894), Richard Wagner (1813–1883), Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809–1847), Heinrich Marschner (1795–1861).

88 Johannes Brahms (1833–1897).

89 USOV, Glavnoe – ljubov k muzyke, op. cit., 117.

↑↗ School notebook / Školní sešit
From one side (in Russian): "Employment History". Curriculum vitae from graduation from the Prague Conservatoire through the year 1936. From the opposite end is a list of compositions, opus numbers 149–215, pp. 10–11 from the side with the list of works. / Z jedné strany: „Trudovoj spisok." Curriculum vitae od absolvování konzervatoře v Praze do roku 1936. Z druhé strany seznam skladeb op. 149–215, s. 10–11 z životopisné strany.
ČMH, G 826.

182 Торжественный марш.
183 Bacchanale der Revolution Вальс "[illegible]"
185 Sonnenaufgang (Gedicht v. A. Schmidt.)
184 „Atlantide" Operette in III Akten
186 „В Монастыре" Слова Демьяна Бедного.
187. „Клоп" Слова Демьяна Бедного.
188 „Всякому свое" (Слова Демьяна Бедного
189 „Последний перевал" (Слово Д. Бедного.)
190 Ария Плутона (Слово Травино.)
191. Работницы (Слова Д. Бедного
192. II° Konzert (A-moll.) für das Waldhorn 1928
193 Песня „Черного Орла"
194 а.) Первобытные люди опера в II д. муз. Борнгребер) перв. А. Шмидт
б.) Последние люди „ в I д. муз. ф. Эккерт
195 Danse caracteristique" (Oriental.)
196 Oktett für 2 Hörner in F.
197 „Тигай" Рабочая песня 1906 гг.
198 Торжественный марш.
199 III Концерт для Валторны с ф-п ин 1929 оркестром

Studie

dole je rok 1927 a podpis. Ačkoli seznam angažmá sahá až do roku 1936, původně jej sepsal asi v tomto roce a potom doplňoval, o čemž svědčí i různobarevné písmo na konci dokumentu. Mezi informacemi o sobě uvádí mimo jiné, že je Čech a není členem politické strany.

Na dalších pěti dvoustranách jsou přehledně, pokud možno chronologicky, vyjmenována Eckertova angažmá. Je to celkem 37 bodů. Životopis je koncipován jako tabulka. Na levé straně dvojstrany je vždy číslo zápisu, dále letopočet a popis

zaměstnání. Úplně vpravo je potom označený dokument, který dokládá pravdivost tvrzení. Jsou zde i zápisy s označením „*nepotvrzeno dokumentem*“. To se týká jeho angažmá v orchestru Prozatímního divadla (1882), v opeře Prjanišnikova (1892–1893), v Moskevském filharmonickém učilišti (1897–1903) a v divadle Zimina (1904–1914), nebo „*ústní dohoda*“, ta je uvedená u angažmá v Malém divadle v Petrohradě (1886–1887), na začátku angažmá v Aščhabadu (1887), a u jeho působení v orchestru Vojtěcha Hlaváče (1892). Jednotlivé položky jsou nadepsány (číslo, datum atd.) a oddělené svislými čarami. „*Nepotvrzeno dokumentem*“ na rozdíl od „*ústní dohody*“ pravděpodobně znamená, že dokument existoval (např. smlouva), ale nedochoval se.

Letopočty jsou u většiny ukončených starších angažmá uváděné formou „od–do“, u novějších angažmá, poprvé u čísla 27 „*1922–1932: Divadlo operety – dirigent*“, druhé datum buď chybí, nebo je doplněno později modrou tužkou. Posledních pět zápisů (33–37) je psáno pouze modrou tužkou. Zápis 32 má číslo modrou tužkou, ale zbytek zápisu je psán černým inkoustem jako předchozí. Je to rok 1936 a jde asi o oficiální pochvalu: „*Skvělá práce při organizaci orchestru, odměněn (vyznamenán) listinou i nadepsanou partiturou (klavírním výtahem).*“

Mezi číslo 26 a 27 je vložen zápis 26b psaný modrou tužkou o jeho působení jako dirigenta samostatného symfonického orchestru Crescendo. Zápis číslo 29 o udělení titulu zasloužilého pracovníka v umění je psán červenou tužkou a číslo i datum jsou červeně podtržené. U některých starších zápisů je jinou barvou opraveno nebo doplněno datum či nějaká podrobnost.

Přírůstková kniha fondu nenotových rukopisů G v ČMH uvádí, že všech šest dokumentů daroval muzeu roku 1956 Kosta Eckert.[90] Kosta byl nejstarším synem Adolfa Eckerta,[91] bratra Ferdinanda Eckerta. Po Adolfově smrti v roce 1916 pomáhal matce Miladě Eckertové spravovat rodinné záležitosti. Je tedy logické, že rodinné dokumenty, i ty týkající se Ferdinanda Eckerta, byly v jeho vlastnictví. Notové rukopisy, které se našly v domě na Spořilově, Ferdinand Eckert pravděpodobně přivezl do Prahy až po roce 1930. V tomto roce Radoslav Eckert, druhý syn Adolfa Eckerta, koupil dům a přestěhoval se do něj i s matkou Miladou. Kosta Eckert v té době již s matkou nebydlel a rukopisy zůstaly ve vlastnictví bratra Radoslava.[92] Je možné, že Ferdinand Eckert díla přivezl v souvislosti se snahou zaregistrovat je u německé společnosti STAGMA, která vznikla v roce 1933,[93] jak bylo zmíněno výše.

Zajímavá je existence dokumentu G 824, který nese letopočet 1938. Návštěvy Ferdinanda Eckerta jsou doložené do roku 1934, na fotografii z tohoto roku je ještě

90 POŠTOLKA, Milan: *Inventář „G“ archiválie rukopisné nehudební*. Strojopis. Praha: hudební oddělení Národního muzea, 1958.
91 Adolf Eckert (1867–1916).
92 Dle slov pamětníka – mého otce Milana Eckerta (*1944), vnuka Adolfa Eckerta, syna Radoslava Eckerta.
93 ZEDNIK, *Im Kampf um das Urheberrecht*, op. cit.

zmínka o plánované návštěvě v roce 1935, po tomto roce již jakákoli informace o Eckertově cestě do Čech chybí. Také v dokumentu G 826 je nejvyšší zapsaný letopočet pozdější – rok 1936. Jak se tyto dva dokumenty dostaly do vlastnictví Kosty Eckerta,[94] není známo. Buď Ferdinand Eckert sám navštívil Prahu po roce 1936 nebo po roce 1938, aniž by tato návštěva byla v rodinné pozůstalosti zdokumentována, nebo zmíněné dva dokumenty poslal synovci poštou. Je také možné, že vdova po Ferdinandovi, Berta Eckertová roz. Preissigová,[95] poslala dokumenty Kostovi Eckertovi po manželově smrti, ačkoli je to spíše nepravděpodobné.

Ferdinand Eckert neměl potomky. Rodina jeho bratra Adolfa Eckerta v Praze s ním byla v kontaktu, jak bylo popsáno výše. V roce 1961 navštívila vdovu po Ferdinandovi Bertu Eckertovou v Moskvě její praneteř Olga Orisek (roz. Dědinová).[96] Podle jejího svědectví tam Berta tehdy žila ve velmi skromných poměrech. Velký byt na Gazetnom pereulke, kde původně bydleli společně s manželem, byl rozdělen a sdílelo jej více rodin. O zemřelém manželovi Ferdinandovi si Berta vůbec nepřála mluvit. V témže roce Berta Eckertová přijela do Prahy, kde se setkala se sestrou Miladou Eckertovou roz. Preissigovou,[97] manželkou Ferdinandova bratra Adolfa, která v té době byla také ještě naživu. Olžina matka Nina Dědinová[98] se pokoušela zařídit jí trvalý pobyt v Praze, což se bohužel nepodařilo. Milada zemřela v Praze ještě v roce 1961 a Berta v Moskvě o dva roky později.[99]

Závěr

Osobnost Ferdinanda Eckerta nebyla dosud u nás předmětem bádání a o jeho životě i díle je tak známo jen velmi málo faktů. Tato studie přináší základní informace o jeho osobním i profesním životě a zároveň mapuje dosud známé prameny. Nejvýznamnější jsou prameny z Ruska, kde Eckert prožil většinu života a kde se také odehrávala hlavní část jeho kariéry. Prameny dostupné v Čechách jsou sice rozsahem skromnější, ale v tuto chvíli o to cennější.

Pro poznání Eckertova života jsou pak nezastupitelné prameny v Českém muzeu hudby, z nichž stěžejní je jeho vlastní životopis. Pečlivost, s jakou je vypracován, poskytuje základní rámec, který lze doplňovat z dalších zdrojů a jenž spolu se soupisem díla přibližuje rozsah Eckertovy skladatelské činnosti. Životopis je psán vlastní rukou v sešitě, ale je strukturovaný a autor se v něm snaží chronologicky doložit svá zaměstnání. Není jasné, pro jaké účely životopis psal. Informace

94 Kosta Eckert (1901–1986).
95 Berta Eckertová (1875–1963).
96 Olga Orisek (*1936): vnučka Adolfa Eckerta, dcera Niny Dědinové roz. Eckertové, t. č. žije v USA.
97 Milada Eckertová (1874–1961).
98 Nina Eckertová (1907–1982).
99 Dle slov pamětníka mého otce Milana Eckerta (*1944), vnuka Adolfa Eckerta, který Bertu se svým otcem Radoslavem tehdy navštívil.

o jeho stavu, stranické příslušnosti i podepření jeho tvrzení jinými dokumenty by se v životopise psaném pro soukromé účely pravděpodobně neobjevily. Je možné, že Eckert tehdy dokládal své profesionální působení kvůli vyplacení nějaké formy starobního důchodu. Jiným vysvětlením by mohla být Eckertova snaha přehledně uspořádat svůj životopis a dílo pro pozdější zpracování životopisci a historiky, neboť byl již tehdy uznávaným a úspěšným umělcem. Napovídalo by tomu i jeho kulaté výročí 70 let od narození v roce 1935 (poslední zápis je z roku 1936).

Způsob zpracování životopisu a části jeho díla svědčí o tom, že Eckert byl člověk spíše precizní a systematický. Bylo by zajímavé vidět, jakého charakteru je životopis, který se nachází v Moskvě v Ruském národním muzeu hudby.[100] Je možné, že jsou oba dokumenty podobné nebo že ručně psaný životopis sloužil jako podklad pro dokument uložený v Moskvě. To objasní až další bádání, jakmile bude možné dokumenty v Moskvě prozkoumat.

I bez přístupu k pramenům v ruských institucích je prostor pro další bádání značný. Podrobnější rozbor vyžaduje část Eckertova díla, která se zachovala v pozůstalosti – zejména jeho operety a menší vokální díla (písně a melodramy). Existuje také mnoho pramenů dostupných on-line, které se týkají jeho dirigentského a skladatelského působení v oblasti operety. Jsou to jak četné články v dobových periodikách, tak publikace zabývající se operetou, z nichž některé jsou uloženy v Národní knihovně v Praze. Dalšími oblastmi, které by stálo za to podrobněji probádat, jsou působení českých hudebníků v Rusku obecně a Eckertův přínos v oblasti pedagogiky lesního rohu. K posledně jmenovaným by ale již bylo potřeba nahlédnout do pramenů v ruských institucích, jejichž postupná digitalizace dává určitou naději do budoucna. Snad bude možné zjištění, která přináší tato studie, rozšířit o další informace a plně zhodnotit význam Ferdinanda Eckerta jako umělce reprezentujícího svou dobu.

100 Putěvoditěl', op. cit. v pozn. 47.